

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

MAKSEHÄIRETE AVALDAMINE

Avalikul konsultatsioonil

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil
jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

Sisukord

1. Juhendi eesmärk ja mõisted	3
1.1 Juhendi eesmärk.....	3
1.2 Mõistekasutus juhendis.....	3
2. Maksehäireandmete avaldamise üldised alused.....	4
2.1. Maksehäireandmete avaldamise õiguslik alus ja eesmärk	5
2.1.1. Andmete avaldamine krediitdivõimelisuse hindamiseks või muul samasugusel eesmärgil.....	7
2.1.2. Maksehäireregistris andmete avaldamine õigustatud huvi alusel.....	8
2.2. Maksehäireregistrist andmete väljastamisel õigusliku aluse kontrollimine	9
2.3. Andmete õigsuse tagamine.....	11
2.3.1. Andmete õigsuse kontrollimine	12
2.3.2. Andmete avaldamise viis	13
2.4. Andmesubjekti teavitamine võlaandmete avaldamisest	16
3. Maksehäireandmete avaldamise aeg.....	19
3.1. Aegunud võlanõuded	21
3.2. Maksejõuetusmenetlusega seotud andmed	23
4. Andmesubjekti õigused ja andmetöötaja kohustused maksehäire avaldamise ajal	25
4.1. Õigus tutvuda andmetega	26
4.2. Õigus andmete parandamisele	27
4.3. Õigus andmete kustutamisele	28
4.4. Õigus isikuandmete töötlemise piiramisele.....	29
4.5. Õigus esitada vastuväiteid	29
4.5.1. Vastuväite esitamine	30
4.5.2. Vastuväite hindamine.....	31

1. Juhendi eesmärk ja mõisted

1.1 Juhendi eesmärk

Tehingukäibe usaldusväärsuse huvides lubab isikuandmete kaitse seadus (IKS) maksehäire- ehk võlaandmete avaldamist teistele isikutele ilma inimese enda nõusolekuta. Teiste isikute kaitset halbade tehingute tegemise eest loetakse kaalukamaks kui võlgniku eraelu kaitset. Siiski püüab seadus ära hoida ka võlgnike üleliigset kahjustamist. Käesolev juhend selgitab maksehäireandmete avaldamisega seotud õigusi ja kohustusi, mis tulenevad isikuandmete kaitse üldmäärusest (IKÜM) ja IKS-st.

Maksehäireandmeteks loetakse teavet selle kohta, kellel on kelle ees maksetähtaja ületanud võlg, kui suur see on (lisaks põhivõlgnevuse ka kõrvalnõuded), millal see tekkis ning mis liiki tehinguga on tegemist. Maksehäireandmeteks loetakse ka eraisikust võlglaste nime ja sünniaega/isikukoodi, kui need andmed on maksehäire avaldaja poolt välja toodud.

IKS § 10 eesmärgiks on võimaldada inimeste finantsilise usaldusväärsuse ehk krediitvõimelisuse hindamist – olemas on praktiline vajadus selleks, et hinnata lepingupoole usaldusväärsust kohustuste täitmisel.

Juhend on suunatud nii maksehäireandmete avaldajatele (võlausaldajad ja maksehäireregistri pidajad kui andmetöötajad); inimestele, kelle andmeid avaldatakse (võlgnikele ehk andmesubjektidele) kui ka maksehäireandmete küsijatele-saajatele. Juhend ei puuduta juriidiliste isikute maksehäireandmete avaldamist. Juriidilistel isikutel ei ole eraelu ja seetõttu nende andmeid IKÜM ega IKS ei kaitse.

1.2 Mõistekasutus juhendis

Võlgnik (andmesubjekt) on füüsiline isik, kelle võlasuhte rikkumisega seotud andmeid töödeldakse.

Võlausaldaja (andmeandja) on isik, kellele võlgnik on võlgu ja kes esitab võlgnevusega seotud andmed maksehäireregistrile avaldamiseks. Andmeandjaks võib olla ka nõude omandanud isik, näiteks uus võlausaldaja või inkassoettevõtja.

Maksehäireregister kogub ja säilitab võlausaldajatelt saadud võlgnike võlaandmeid ning avaldab neid päringu tegijatele oma nimel ja omal vastutusel.

Andmesaaja (päringu tegija) on isik, kes soovib saada või saab maksehäireregistrist andmesubjekti maksehäireandmeid.

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

Vastutav töötleja on isik, kes määrab isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid. Olenevalt andmetöötlustoimingust võib vastutav töötleja olla näiteks võlausaldaja, maksehäireregister või andmesaaja.

Volitatud töötleja on isik, kes töötleb isikuandmeid vastutava töötleja nimel ja tema juhiste järgi. Volitatud töötleja võib pakkuda näiteks tehnilist platvormi, kuid ei määra iseseisvalt andmetöötluste eesmäärke ja põhilisi vahendeid.

Maksehäireandmed (võlaandmed) on võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmed. Need võivad hõlmata andmeid võlgniku, võlausaldaja, võlasuhte, võlgnevuse suuruse ja koosseisu, kohustuse rikkumise aja, nõude staatuse, tasumise, aegumise ning muude maksehäiret iseloomustavate asjaolude kohta.

Maksehäireandmete (võlaandmete) avaldamine tähendab juhendis võlaandmete edastamist või muul viisil kolmandale isikule kättesaadavaks tegemist, sealhulgas maksehäireregistri poolt andmete avaldamist päringu tegijale.

Andmete töötlemine hõlmab kõiki isikuandmetega tehtavaid toiminguid, sealhulgas andmete kogumist, registreerimist, säilitamist, muutmist, kasutamist, vaatamist, edastamist, avaldamist, piiramist ja kustutamist.

2. Maksehäireandmete avaldamise üldised alused

Maksehäireandmete töötlemisel võivad osaleda erinevad andmetöötlejad, sealhulgas võlausaldaja, maksehäireregister ja andmesaaja. Seetõttu tuleb eristada iga andmetöötleja rolli ning tema tehtavaid andmetöötlustoiminguid.

Võlausaldaja võib võlaandmete avaldamist korraldada kolmel viisil:

- 1) avaldades ise oma võlgnike maksehäireandmeid enda määratud tingimustel, näiteks enda hallatavas infosüsteemis. Sellisel juhul on võlausaldaja ise **vastutav töötleja** (variant 1);
- 2) kasutades andmete avaldamiseks **volitatud töötlejat**, kes tegutseb võlausaldaja kui vastutava töötleja ülesandel, tema juhiste alusel ja tema vastutusel ning pakub võlausaldajale eeskätt tehnilist platvormi (variant 2);
- 3) edastades andmed maksehäireregistrile ehk teisele ettevõttele, kelle tegevusalaks on maksehäireteabe avaldamine ärilisel eesmärgil oma nimel ja vastutusel. Sellisel juhul on maksehäireregister iseseisev **vastutav töötleja** (variant 3).¹

¹ **Vastutav töötleja** määrab andmete töötlemise (sh avalikustamise) eesmärgid ja vahendid. **Volitatud töötleja** töötleb andmeid vastutava töötleja nimel. Vt IKÜM artikkel 4.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

Olukorras, kus võlausaldaja ei avalda võlaandmeid ise ega kasuta selleks üksnes tehnilise lahenduse pakkujat (variandid 1 ja 2), vaid edastab andmed maksehäireregistrile, (variant 3) tuleb eristada maksehäireandmete töötlemise **eri etappe**:

- (I) võlausaldaja poolt võlaandmete edastamine maksehäireregistrile maksehäire avaldamise eesmärgil (etapp I);
- (II) maksehäireregistri poolt võlaandmete säilitamine oma andmebaasis ja edastamine ehk avaldamine konkreetse päringu tegijale (etapp II);
- (III) andmesaaja töötleb saadud andmeid edasi oma eesmärgil, näiteks krediitvõimelisuse hindamiseks, maksekäitumise hindamiseks lepingulises suhtes või muul õiguspärasel eesmärgil (etapp III).

Igas etapis tuleb eraldi hinnata töötlemise eesmärki, õiguslikku alust, vajalikkust ja mõju andmesubjekti õigustele.

Eestis on juhendi koostamise ajal tavapäraselt kasutusel eelkõige 3. variant. Sellise avaldamise viisi korral edastab võlausaldaja maksehäireandmed eraõiguslikule maksehäireregistrile, kes kogub, säilitab ning avaldab neid päringu tegijale oma nimel ja omal vastutusel.

2.1. Maksehäireandmete avaldamise õiguslik alus ja eesmärk

Isikuandmete töötlemise üheks põhimõtteks on seaduslikkus.² Isikuandmete töötlemine on seaduslik vaid siis, kui selleks esineb mõni IKÜM artiklis 6 lõikes 1 toodud õiguslik alus. IKÜM artikkel 6 lõige 1 sisaldab ammendava loetelu alustest, millele isikuandmete töötlemine saab tugineda.

Olenevalt sellest, millise andmetöötlejaga on tegemist (nt kas maksehäireregister, krediitdiasutus jt), ja andmetöötluse eesmärgist võib maksehäireandmeid avaldada õigustatud huvi alusel (IKÜM art 6 lg 1 punkt f) või edastada kolmandatele isikutele avalikes huvides oleva krediitvõimelisuse hindamiseks või muul samasugusel eesmärgil (IKÜM art 6 lg 1 punkt e koosmõjus IKS §-ga 10).

IKS § 10 on Eesti seadusandja kehtestatud eriregulatsioon, millega on tunnustatud vajadust töödelda võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmeid ehk maksehäireandmeid krediitvõimelisuse hindamiseks või muul samasugusel eesmärgil. Regulatsioon on seotud IKÜM art 6 lg 1 punktiga e, mis lubab isikuandmeid töödelda juhul, kui töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või avaliku võimu teostamiseks.

Regulatsiooni eesmärk on võimaldada hinnata inimese finantsilist usaldusväärsust ehk seda, kas ta on võimeline oma rahalisi kohustusi täitma. See on oluline eelkõige

² Isikuandmete töötlemise põhimõtted on toodud IKÜM artiklis 5.

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

krediidiandjate ja finantssektori puhul, kellel on vastutustundliku laenamise põhimõttest tulenev kohustus hinnata tarbija krediitdivõimelisust enne krediidilepingu sõlmimist või muutmist. Selles olukorras teenib maksehäireandmete kasutamine ka avalikku huvi, sest aitab vältida vastutustundetut laenamist, ülelaenamist ja sellega kaasnevaid negatiivseid tagajärgi nii inimesele endale kui ka krediidisüsteemile tervikuna. Finantssektori ettevõtjatel on krediitdivõimelisuse hindamisel selgelt avalik-õiguslik kohustus, see tähendab isikuandmete töötlemiseks on seaduslik alus ka valdkondlikes seadustes.³

Seega tuleb eristada ühelt poolt krediidiandjaid ja muid isikuid, kellel võib olla seadusest või lepingueelsest suhtest tulenev vajadus hinnata inimese krediitdivõimelisust, ning teiselt poolt eraõiguslikku maksehäireregistrit, kelle tegevus seisneb maksehäireandmete kogumises, säilitamises ja päringu tegijatele avaldamises oma nimel ja vastutusel.

Eraõiguslikule maksehäireregistrile ei ole seadusega pandud kohustust ega ülesannet maksehäireandmeid avaldada. Maksehäireregistri tegevuses on esiplaanil äriline huvi pakkuda maksekäitumist puudutavat teavet ja teenida selle tegevuse kaudu tulu ning tema klientide või teiste andmesaajate huvi saada teavet inimese varasema maksekäitumise kohta. Seetõttu ei täida eraõiguslik maksehäireregister maksehäireandmete avaldamisel avalikes huvides olevat ülesannet IKÜM art 6 lg 1 punkti e tähenduses. Tema tegevuse õiguslikuks aluseks on üldjuhul IKÜM art 6 lg 1 punkt f ehk õigustatud huvi.

Nii avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks kui õigustatud huvi alusel võlaandmete avaldamisel ja kolmandatele isikutele edastamisel peab maksehäire avaldaja kontrollima andmete õigsust ja edastamise õiguslikku alust⁴ ning ta ei tohi andmeid avaldada ega edastada, kui see kahjustaks isiku õigusi ja vabadusi ülemäära.⁵

Maksehäireandmete töötlemise eesmärk ei saa olla võlgniku surveamine võla tasumiseks. Võlgnevuse esinemisel tuleb võlausaldajal võla tasumise saavutamiseks kasutada võlaõigusseaduse (VÕS) §-s 101 loetletud õiguskaitsevahendeid, millest üheks on kohustuse täitmise nõudmine. Maksehäireandmete avaldamine üksnes survemeetmena võla tasumise saavutamiseks ei ole lubatav.

Survestamisele võib viidata näiteks olukord, kus andmesubjektile rõhutatakse, et pärast võlgnevuse täielikku tasumist kustutatakse maksehäireandmed registrist kohe. Sellisel juhul tuleb hinnata, kas andmeid avaldati tegelikult krediitdivõimelisuse hindamiseks või kasutati maksehäireregistrit võla sissenõudmise vahendina. Kui maksehäire kustutatakse kohe pärast tasumist, võib see viidata sellele, et avaldamise tegelik eesmärk ei olnud anda andmesaajatele teavet inimese varasema maksekäitumise kohta. Lisaks on kohtupraktikas leitud, et aegumise vastuväite esitanud võlgniku korral on võlgnevuse

³ Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 SE, Riigikogu XIII koosseis, lk-d 18–19.

⁴ IKÜM art 5 lg 1 punktid a ja d ning lõige 2.

⁵ Krediitdivõimelisuse hindamise või samasugusel eesmärgil, s.o avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks IKÜM art 6 lg 1 punkti e alusel maksehäirete avaldamisel vt lisaks ka IKS § 10 lõige 1 ja lg 2 punkt 3.

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

sissenõudmine ähvardusega avaldada võlgnevuse andmed maksehäireregistris heade kommete vastane.⁶

2.1.1. Andmete avaldamine krediitdivõimelisuse hindamiseks või muul samasugusel eesmärgil

Selles alapeatükis käsitletakse maksehäireandmete edastamist ja edastatud andmete töötlemist (avaldamist päringu tegijale) avalikes huvides oleva krediitdivõimelisuse hindamiseks või muul samasugusel eesmärgil IKÜM art 6 lg 1 p e alusel koosmõjus IKS §-ga 10. See puudutab eelkõige krediidiandjaid ja teisi finantssektori ettevõtjaid, kellel on seadusest tulenev kohustus hinnata inimese võimet täita oma rahalisi kohustusi ning kes saavad selleks maksehäireandmeid näiteks maksehäireregistrist.

Eraõigusliku maksehäireregistri enda tegevus andmete kogumisel, säilitamisel ja päringu tegijale avaldamisel ei toimu IKS § 10 alusel. Maksehäireregister ei täida avalikku ülesannet ning tema andmetöötamise õiguslik alus on üldjuhul IKÜM art 6 lg 1 punktis f sätestatud õigustatud huvi.⁷ Õigustatud huvi alusel maksehäireandmete avaldamist käsitletakse alapeatükis 2.1.2.

IKS § 10 lõige 1 sätestab, et võlasuhte rikkumisega seotud isikuandmete avaldamine (seaduse sõnastuses *edastamine*) kolmandale isikule ja edastatud andmete töötlemine kolmanda isiku poolt on lubatud **andmesubjekti krediitdivõimelisuse hindamise või muul samasugusel eesmärgil**. Näiteks võib pank töödelda maksehäireandmeid laenuaotleja krediitdivõimelisuse hindamiseks enne krediitdilepingu sõlmimist või muutmist. Nimetatud eesmärgil andmete edastamine ja edasine töötlemine on lubatud üksnes juhul, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

- 1) maksehäireregister on veendunud andmete õigsuses;
- 2) maksehäireregister on kontrollinud, et andmete avaldamiseks kolmandatele isikutele ehk andmesaajatele on olemas õiguslik alus;
- 3) andmete avaldamine on registreeritud (säilitades teavet, kellele ja mida edastati).

Sõltumata eelnevast ei ole lubatud andmeid töödelda, kui:

- 1) tegemist on eriliiki isikuandmetega;
- 2) tegemist on andmetega süüteo toimepanemise või selle ohvriks langemise kohta enne avalikku kohtuistungit või õigusrikkumise asjas otsuse langetamist või asja menetluse lõpetamist;
- 3) see kahjustaks ülemäära andmesubjekti õigusi või vabadusi;
- 4) lepingu rikkumisest on möödunud vähem kui 30 päeva;

⁶ TlnRnKo 2-22-3662, p 8.1.

⁷ RKHKo 30.01.2026, 3-23-1409, punktid 17-18 ja 25.1.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

5) kohustuse rikkumise lõppemisest on möödunud rohkem kui viis aastat.

Andmetöötaja peab olema ka pärast andmete avaldamise lõpetamist valmis põhjendama, kuidas andmete avaldamine täitis isiku krediitdivõimelisuse hindamise või muud samasugust eesmärki. Krediitdivõimelisuse all tuleb mõista võimet oma rahalisi kohustusi täita. Muu sarnane eesmärk võib olla lepingulistes suhetes maksekäitumise hindamine.

Näiteks ei või tööandjad üldjuhul kontrollida kõigi tööle kandideerijate maksehäireid. Selline kontroll võib tulla kõne alla üksnes ametikohtadel, kus töötajal on oluline rahaline vastutus või kus maksekäitumise hindamisel on otsene ja põhjendatud seos tööülesannetega. Ka sellisel juhul peab tööandjal olema isikuandmete töötlemiseks sobiv õiguslik alus ning töötlemine peab olema vajalik ja proportsionaalne. Igasugused uudishimust ja isiklikust huvist kantud päringud ei ole lubatud.

2.1.2. Maksehäireregistris andmete avaldamine õigustatud huvi alusel

Selles alapeatükis käsitletakse olukorda, kus võlausaldaja edastab võlaandmed eraõiguslikule maksehäireregistrile, kes kogub, säilitab ja avaldab neid päringu tegijatele oma nimel ja vastutusel. Sellisel juhul on maksehäireregister iseseisev vastutav töötaja, kes määrab ise andmetöötluse eesmärgid ja vahendid, sealhulgas andmete avaldamise tingimused ja tähtaja, ligipääsu korra ning päringute tegemise tingimused. Maksehäireregister vastutab seetõttu selle eest, et tema andmetöötlus oleks seaduslik, õiglane, läbipaistev, eesmärgipärane, vajalik ja proportsionaalne. Tema tegevuse õiguslikuks aluseks on üldjuhul IKÜM art 6 lg 1 punktis f sätestatud õigustatud huvi.⁸

Kohtupraktikas on peetud eraoiguslike maksehäireregistrite pidajate arielist huvi ning nende partnerite, sealhulgas krediidiandjate ja -vahendajate huvi saada teavet isiku varasema maksekäitumise kohta IKÜM art 6 lg 1 punkti f tähenduses lubatavaks õigustatud huviks.⁹

Õigustatud huvi olemasolu ei tähenda siiski, et maksehäireandmete kogumine, säilitamine või avaldamine oleks alati lubatud. Maksehäireregister peab igal juhul hindama, kas töötlemine on konkreetse õigustatud huvi saavutamiseks vajalik ning kas andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused ei kaalu seda huvi üles.

IKÜM art 6 lg 1 punkti f kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik üksnes siis, kui on taotletud kolm kumulatiivset tingimust:

- 1) vastutaval töötlejal või kolmandal isikul esineb isikuandmete töötlemiseks õigustatud huvi;

⁸ Vt nt 1) TlnHK 3-23-1821, p 11; 2) TlnHK 3-22-820, p 13.

⁹ 1) RKHKo 30.01.2026, 3-23-1409, p-d 17.4.-17.6.; 2) [C-2622 ja C-64/22](#), *SCHUFA Holding*, p-d 82-83; 3) ärilise huvi osas vt [C-252/21](#), *Meta Platforms jt*, p-d 115, 119, 122, 124; [C-621/2](#), *Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond*, p-d 47-48; [C-131/12](#), *Google Spain SL and Google Inc.*, p 73.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

- 2) isikuandmete töötlemine peab olema selle oigustatud huvi elluviimiseks vajalik;
- 3) andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused ei kaalu vastutava töötleja või kolmanda isiku oigustatud huvi üles.¹⁰

Töötlemise vajalikkuse hindamisel tuleb kontrollida, kas sama eesmärki oleks võimalik saavutada mõne muu vahendiga, mis riivaks andmesubjekti õigusi vähem. Seejuures tuleb järgida ka IKÜM art 5 lg 1 punktis c sätestatud minimaalsuse ehk võimalikult väheste andmete töötlemise põhimõtet. Vajalikkuse üle otsustamisel võib arvestada ka maksehäireregistri üldist toimimismudelit. Andmesubjekti vastuväite korral tuleb lõplik hinnang anda siiski konkreetse juhtumi asjaolude põhjal.

Tavaprase maksehäireregistri toimimismudel ei avaldata maksehäireandmeid piiramatult koigile isikutele. Registris avaldatakse üldjuhul piiratud andmekoosseis, näiteks võlausaldaja nimi, võlano ude kuupaev, valdkond, võlgnevuse summa, maksehäire staatus ning vajaduse korral teave selle kohta, kas noole on lahendatud või aegunud. Maksehäireandmetele juurdepääs eeldab üldjuhul kasutajalepingu või üksikpa ringu tegemist ning andmesaaja peab kinnitama, et tal on andmetega tutvumiseks õiguspa rane eesmärk ja õiguslik alus. Andmetega tutvumine on kontrollitav ja logitud. Andmetega tutvumine on kontrollitav ja logitud ning andmeid ei avaldata tahajatult.¹¹

Andmesubjekti põhjendatud vastuväite korral võib töötlemist ja tkata üksnes siis, kui vastutav töötleja to endab mõjuva ehk tungiva või ülekaaluka õiguspa rase põhjuse olemasolu (IKÜM art 21 lg 1). Seega ei tulene ka õiguspa rase oigustatud huvi olemasolust üksi, et see huvi oleks alati ja juba ette kaalukam kui andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused, ega ka seda, et maksehäireandmete avaldamine oleks seetõttu igal juhul lubatav. Andmete avaldamise õiguspa rarus sõltub igal üksikjuhul sellest, kas töötlemine on konkreetse oigustatud huvi saavutamiseks vajalik ning ega andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused ei kaalu seda huvi üles.

Vastuväite kohta vt kaesoleva juhendi ptk 4.5.¹²

2.2. Maksehäireregistrist andmete väljastamisel õigusliku aluse kontrollimine

Maksehäireandmeid ei või väljastada üksnes seetõttu, et päringu tegija soovib neid näha või on teenuse eest tasunud. Maksehäireregister peab enne võlaandmete väljastamist

¹⁰ 1) Vt lähemalt AKI [Õigustatud huvi juhend](#). Kinnitatud 26.05.2020, muudetud 05.07.2022. 2) Vt lisaks [C-394/23, Mousse](#), p-d 44-45; [C-252/21, Meta Platforms jt](#), p-d 106, 108, 110, 112 ja 116; analoogia korras [C-13/16, Rīgas satiksme](#), p 28; 2) RKHKo 30.01.2026, 3-23-1409, p 20.2.

¹¹ RKHKo 30.01.2026, 3-23-1409, p-d 24.-25. ja 19.2.

¹² 1) RKHKo 30.01.2026, 3-23-1409, p-d 17.4.-17.6.; 2) [C-2622 ja C-64/22, SCHUFA Holding](#), p-d 82-83; 3) ärilise huvi osas vt [C-252/21, Meta Platforms jt](#), p-d 115, 119, 122, 124; [C-621/2, Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond](#), p-d 47-48; [C-131/12, Google Spain SL and Google Inc.](#), p 73.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

rakendama mõistlikke ja tõhusaid meetmeid, et veenduda, kas andmesaajal on andmete saamiseks ja kasutamiseks õiguspärane eesmärk ning sobiv õiguslik alus.¹³ Näiteks võib pangal olla vajadus teha enne laenulepingu sõlmimist või muutmist laenutaotleja kohta päring maksehäireregistrisse.

Kui andmesaaja töötleb maksehäireandmeid **krediitdivõimelisuse hindamiseks või muul samasugusel eesmärgil avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks** (IKÜM art 6 lg 1 punkt e koosmõjus IKS §-ga 10), tuleks maksehäireregistril eeskätt tuvastada, et andmete saajal on reaalne kavatsus isikuga lepingulistesse suhetesse astuda või muuta olemasolevat lepingulist suhet. Selline olukord võib esineda näiteks siis, kui krediidiandja teeb enne laenulepingu sõlmimist või muutmist laenutaotleja kohta maksevõime kontrollimiseks päringu maksehäireregistrisse.

Enamasti tuleb maksehäireregistril andmete pärimisel hinnata, kas päringu tegijal on andmete saamiseks ja kasutamiseks **õigustatud huvi** IKÜM art 6 lg 1 punkti f tähenduses. Õigustatud huvi peab olema tegelik ja konkreetne. Üldine uudishimu, isiklik huvi, maine kahjustamise eesmärk, võla tasumisele survestamine või andmete kontrollimine ilma sisulise seoseta olemasoleva või kavandatava õigussuhtega ei ole piisav põhjus maksehäireandmete saamiseks.

Andmete edastamise õiguslikus aluses veendumiseks võib maksehäireregister kasutada sobivaid vahendeid ja tõendeid, mis on juhtumi asjaolusid arvestades mõistlikult kättesaadavad. Maksehäireregister peab suutma tõendada, et ta on juba enne andmete väljastamist (või väljastamata jätmist) kehtestanud ja rakendanud tegelikud meetmed andmete väljastamise õigusliku aluse kontrollimiseks.

Kui maksehäireregister annab andmesaajale püsiva juurdepääsu maksehäireandmetele, võib andmete pärimise reeglid ning päringu eesmärgi ja õigusliku aluse kontrollimise korra sätestada nendevahelises teenuse kasutamise lepingus. Näiteks võib selline leping olla sõlmitud panga kui andmesaaja ja maksehäireregistri kui andmete edastaja vahel. Lepingus võib muu hulgas määrata, millistel eesmärkidel võib andmeid küsida, milliseid asjaolusid peab andmesaaja enne päringu tegemist hindama ning milliseid tõendeid peab ta vajaduse korral esitama.

Üksikpäringute korral peaks andmesaaja enne päringu tegemist selgitama päringu eesmärgi ja õiguslikku alust piisava täpsusega. Piisav ei ole üksnes lakooniline kinnitus, et „mul on õigustatud huvi“ või „plaanin andmesubjektiga lepingu sõlmida“. Andmesaaja peaks lühidalt kirjeldama, milles tema õigustatud huvi seisneb, millist lepingut või tehingut ta soovib teha, millises ajaraamis see võib toimuda ning milliste andmete või dokumentidega on tal võimalik vajaduse korral oma huvi tõendada.

Maksehäireregister peab rakendama asjakohaseid tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, et ennetada ja takistada õigusliku aluseta päringute tegemist. Maksehäireregistri ja andmesaaja vahelises lepingus või üksikpäringute korral kasutustingimustes tuleb

¹³ RKHKo 30.01.2026, 3-23-1409, p 25.4.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

määrata päringute tegemise tingimused, õigusliku aluseta päringu tegemise tagajärjed ning meetmed selliste päringute tuvastamiseks, lõpetamiseks ja kordumise vältimiseks.

Maksehäireregister peab regulaarselt kontrollima, kas maksehäireandmete pärimiseks esitatud õiguslik alus ja eesmärk vastavad tegelikule andmetöötlusele. Selleks tuleb rakendada meetmeid, mis võimaldavad tuvastada põhjendamatuid või lubatud eesmärgist kõrvale kalduvaid päringuid. Näiteks võib maksehäireregister teha pistelisi kontrole ning küsida andmesaajatelt lisateavet ja tõendeid konkreetsete päringute eesmärgi, õigusliku aluse ja vajalikkuse kohta. Tõhusam kontroll on vajalik eelkõige korduvate, massiliste, ebatavaliste või muul viisil kõrgema riskiga päringute korral, samuti siis, kui andmesubjekt vaidlustab tema andmetega tehtud päringu õiguspärasuse või kui andmesaaja osas on varem tuvastatud põhjendamatuid päringuid.

Kui maksehäireregister tuvastab põhjendamatu päringu, tuleb rikkumine dokumenteerida ja võtta kasutusele sobivad meetmed edasiste rikkumiste vältimiseks. Kui tegemist on isikuandmetega seotud rikkumisega, mis võib tõenäoliselt kaasa tuua ohu andmesubjekti õigustele ja vabadustele, tuleb hinnata ka IKÜM artiklite 33 ja 34 alusel Andmekaitse Inspeksiooni ning andmesubjekti teavitamise kohustust.

Maksehäireregister ei saa õigusliku aluse kontrollimise kohustusest vabaneda üksnes sellega, et andmesaaja kinnitab oma õigustatud huvi olemasolu või võtab lepingus vastutuse päringu õiguspärasuse eest. Selline kinnitus võib olla üks kontrollikohustuse abinõu, kuid see ei asenda maksehäireregistri kui vastutava töötleja enda kontrollikohustust. Register peab enne andmete väljastamist suutma kontrollida ja hiljem tõendada, et päringu tegemiseks ja andmete saamiseks esines õiguspärane eesmärk, sobiv õiguslik alus ja tegelik vajadus. See ei tähenda siiski, et register peaks otsustama andmesaaja eest, kuidas saadud andmeid hilisemas otsustusprotsessis hinnata või millise kaaluga neid arvestada. Vastutava töötlejana peab maksehäireregister IKÜM art 5 lõike 2 kohaselt tõendama, et ta on järginud isikuandmete töötlemise põhimõtteid, sealhulgas seaduslikkuse, õigluse, läbipaistvuse, eesmärgipärasuse, minimaalsuse ja õigsuse põhimõtet.

2.3. Andmete õigsuse tagamine

Maksehäireandmete töötlemisel tuleb tagada, et avaldatavad andmed oleksid õiged ja vajaduse korral ajakohastatud ning esitatud selgelt ja arusaadavalt (IKÜM art 5 lg 1 punktid a ja d). Erinevalt eelmises alapeatükis käsitletud päringu tegemise õigustatuses veendumist käsitletakse selles alapeatükis võlaandmete enda õigsust ja nende esitamise viisi.

Võlausaldaja saab edastada maksehäireregistrile üksnes õigeid ja põhjendatud maksehäireandmeid. Seetõttu peab võlausaldaja tagama, et registrile edastatavad lähteandmed puudutavad õiget võlgnikku, õiget võlasuhet ja tegelikult sissenõutavaks

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

muutunud võlgnevust. Samas ei piirdu vastutus andmete õigsuse eest üksnes võlausaldajaga. Kuna andmete edastamisel andmete saajatele tegutseb maksehäireregister iseseisva vastutava töötlejana, vastutab maksehäireandmete õigsuse tagamise eest ka tema.¹⁴ See tähendab, et nii andmesubjekti kui ka järelvalveasutuse ees peab maksehäireregister suutma põhjendada ja tõendada, et tema avaldatavad andmed on õiged ja ajakohased.¹⁵

Kui makseha ireandmeid to o deldakse krediitdivo imelisuse hindamiseks või muul samasugusel eesmärgil IKS § 10 kohaldamisalas, näeb erisamuti ette, et vastutav või volitatud to o tleja peab olema kontrollinud edastatavate andmete õigsust ja õiguslikku alust isikuandmete edastamiseks ning registreerinud andmeedastuse.

2.3.1. Andmete õigsuse kontrollimine

Kehtivast õigusest ei tulene makseha ireregistrile ühte kindlat kontrollistandardit. **Andmete õigsuse kontrollimise viisi ja hoolsusmeetmed valib maksehäireregister ise. Valitud abinõud ja sisemised protseduurid peavad siiski olema tõhusad ning võimaldama tagada, et registrisse kantavad ja sealt väljastatavad andmed oleksid õiged ja ajakohased.** Makseha ireregistril peab olema ka toimiv süsteem andmesubjektide kaebuste lahendamiseks ning ebaõigete andmete viivitamata parandamiseks või kustutamiseks.

Üheks oluliseks abinõuks võib olla võlausaldaja ja makseha ireregistri vahel sõlmitud leping, milles nähtakse ette võlausaldaja kohustus esitada ainult õigeid, ajakohaseid ja õiguspäraselt edastatavaid andmeid ning anda makseha ireregistrile vajaduse korral andmete õigsuse ja nõude olemasolu kontrollimiseks vajalikku teavet. Siiski ei vabane makseha ireregister andmete õigsuse tagamise kohustusest üksnes sellega, et andmete õigsuse või edastamise õiguspärasuse eest vastutab lepingu ja rgi võlausaldaja. Selline leping on siiski ainult üks abinõudega asenda makseha ireregistri enda vastutust.¹⁶

Samas ei tähenda andmete õigsuse kontrollimise kohustus, et makseha ireregister peaks iga makseha ire korral tegema ulatusliku õigusliku või faktilise kontrolli või kontrollima alati enne andmete avaldamist koiki nõude alusdokumente. Kontrolli viis ja ulatus sõltuvad konkreetse andmetootluse asjaoludest.

Andmete õigsuse kontrollimise ulatus suureneb, kui ilmneb kahtlus andmete õigsuses või kui andmesubjekt vaidlustab makseha ireandmete õigsust või nõude olemasolu. Sellisel juhul peab maksehäireregister suutma konkreetse maksehäire aluseks olevaid

¹⁴ Kohtupraktikas on asutud seisukohale, et nii andmete edastaja kui ka registripidaja on vastutavad andmete töötledajad ja mõlemal lasub vastutus avaldatavate andmete õiguspärasuse eest. Vt RKHKo 12.12.2011, 3-3-1-70-11, p 14; RKTko 13.03.2019, 2-17-1026, p 24; TlnRnKo 20.12.2019, 2-17-1026, p 35; TlnRnKo 20.12.2023, 3-23-1821, p 11; TlnRnKo 22.02.2024, 3-22-820, p-d 13-14.

¹⁵ 1) RKTko 13.03.2019, 2-17-1026, p 24; 2) TlnRnKo 22.02.2024, 3-22-820, p-d 13-14.

¹⁶ TlnRnKo 22.02.2024, 3-22-820, p 14.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

vo laandmeid sisuliselt kontrollida. Sellisel juhul peab makseha ireregister kontrollima asjaomase vo lgnevuse alusdokumente. Vajaduse korral tuleb andmeandjalt ku sida ka ta iendavaid selgitusi. Ü ksnes andmeandja kinnitusest vo i selgitustest ei piisa, kui nende vastavust vo lgnevuse alusdokumentidele ei ole kontrollitud.¹⁷

See ta hendab eelko ige andmeandjalt (vo lausaldajalt) ta iendavate selgituste ku simist ning vajaduse korral ka konkreetse vo lgnevuse alusdokumentide kontrollimist.

Vo lgnevuse olemasolu kindlakstegemisel tuleb la htuda vo lao igusseaduse (VO S) §-s 82 toodud alustest. Makseha ireandmete o igsuse kontrollimisel on oluline silmas pidada, et ainuu ksi arve va ljustamine u ldreeglina ei to enda vo lasuhte ega vo lgnevuse olemasolu ning ka vastupidi – arve mittesaamine ei ole o igustuseks ja tta kasutatud teenuse eest tasumata.¹⁸ Na iteks kui va idetav vo lgnevus on tekkinud teenuse osutamisest, on to endiks teenuse osutamist to endav leping; kui vo lgnevus on tekkinud mu u gilepingust, siis asja u leandmisakt, garantiipaberid vms. Ma a rav ta htsus vo ib olla ka poolte lepingueelsete la bira a kimiste ka igus peetud kirjavahetusel, millest selgub, millal ja milliseid kohustusi vo lgnik ta itma kohustus ning kas ta on neid rikkunud.

Praktikas on levinud juhud, kus väidetav võlgnevus on tekkinud tarbijaga sidevahendi abil sõlmitud lepingu rikkumisest. Sellisel juhul võib maksehäiret avaldada siis, kui võlausaldaja suudab tõendada püsival andmekandjal kinnitatud tarbija tahet olla seotud sidevahendi teel võetud kohustustega. **Kui aga sellised dokumendid puuduvad, ei ole ei andmeandjal ega maksehäireregistril võimalik tõendada andmete õigsust ja sellisel juhul ei või andmeid maksehäireregistrile edastada ja maksehäireregister ei või nimetatud andmeid töödelda.**

Makseha ireregister peab rakendama sobivaid ja to husaid kontrollimeetmeid, mille abil on vo imalik mo istlikult veenduda avaldatavate andmete o igsuses ning vajaduse korral andmete o igsust kontrollida. Kontrollimeetmed peavad olema sellised, et makseha ireregister saab hiljem po hjendada, milliseid abino usid ta andmete o igsuse tagamiseks rakendas ja miks oli nende abino ude kasutamine konkreetse andmeto o tluse asjaolusid arvestades piisav.

2.3.2. Andmete avaldamise viis

Andmete õigsuse põhimõtte ei tähenda üksnes seda, et registris avaldatavad andmed peavad olema faktiliselt õiged. Andmete õigsuse (IKÜM art 5 lg 1 punkt a) ja ka läbipaistvuse põhimõttega (IKÜM art 5 lg 1 punkt a) on vastuolus, kui maksehäireregistris kuvatakse võlgnevust viisil, mis jätab andmesaajale tegelikust võlast eksitava mulje. Seetõttu peab ka andmete avaldamise viis andma võlgnevusest õige, ajakohase, selge ja

¹⁷ RKTko 13.03.2019, 2-17-1026, p 24; TlnRnKo 22.02.2024, 3-22-820, p-d 13-15.

¹⁸ RKTko 14.03.2008, 3-2-1-5-08, p 14.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

arusaadava ülevaate. Hinnata tuleb, kas valitud avaldamise viis on töötlemise eesmärki ja andmesubjekti õigusi arvestades põhjendatud, vajalik ja proportsionaalne.

Näiteks võib andmesaajal olla keeruline aru saada võlgnevuse tegelikust suurusest, kui võlg on esitatud laia vahemikuna. Seejuures kui avaldatud andmetest ei nähtu, milline osa summast on põhivõlg ja milline osa kõrvalnõuded, võib tegelik põhivõlg olla oluliselt väiksem, kui kuvatav vahemik laseb järeldada. Kõrvalnõuete lisandumise tõttu võib kogusumma liikuda kõrgemasse vahemikku, kuigi põhivõla suurus seda üksi ei õigustaks. Sellisel viisil avaldatud teave ei pruugi anda andmesubjekti maksekäitumise või rahalise usaldusväärsuse hindamiseks adekvaatset pilti.¹⁹

Praktikas on tekkinud küsimusi, kas maksehäireregister võib avaldada mitu eraldi maksehäirekannet olukorras, kus võlgnevused tulenevad ühest ja samast lepingust, näiteks kestvuslepingust.

VÕS üldosas on võlasuhe defineeritud kui õigussuhe, millest tuleneb võlgniku kohustus täita ja võlausaldaja õigus kohustuse täitmist nõuda. Võlasuhe võib tekkida muu hulgas lepingust²⁰. Kohustuse täitmine võib toimuda ühekordselt või ositi, see sõltub eelkõige täidetava kohustuse sisust ning poolte kokkuleppest. Ositi täitmise kokkulepe on tavapärane eelkõige finantsteenuste lepingutes, näiteks laenu-, järelmaksu- või liisingulepingutes, kus kohustus täidetakse maksegraafiku alusel osamaksetena. Osamaksete kokkulepe ei loo iseenesest uusi eraldi lepinguid, vaid määrab ühe lepingulise võlasuhte täitmise tingimuse ja viisi.²¹

Seetõttu ei ole küsimus selles, kas ühe lepingu alusel võib tehniliselt olla üks või mitu maksehäirekannet. Hinnata tuleb ka seda, kas valitud avaldamise viis annab võlgnevusest õige ja eesmärgipärase ülevaate. Olenemata sellest, kas samast kestvuslepingust tulenevat võlgnevust kajastatakse ühe maksehäirena või mitme eraldi kannena, peab avaldamise viis olema selge ega tohi jahtada põhjendamatu muljet, et inimesel on täitmata kohustused mitmest erinevast võlasuhtest, kui tegelikult on tegemist ühest ja samast kestvuslepingust tulenevate kohustustega.

Samas ei tähenda üks võlaõiguslik leping automaatselt seda, et selle alusel saab maksehäireregistris olla ainult üks maksehäirekanne. Samuti ei tähenda iga täitmata osamakse automaatselt eraldi maksehäirekannet. Igal konkreetsel juhul tuleb hinnata, kas eraldi kannete avaldamine on maksehäireregistri eesmärgi saavutamiseks vajalik, selge, proportsionaalne ja andmesubjekti suhtes õiglane.

Kui võlgnik ja tema ühe lepingu alusel tasumata ja rjestikused osamaksed ning võlgnevus kestab katkematult, võib olla põhjendatud avaldada seda ühe jatkuva võlgnevusena.

¹⁹ Näiteks kohtu seisukohal muudab andmesubjekti õiguste riivet intensiivsemaks muu hulgas asjaolu, et registris avaldati maksehäired mitte konkreetse võlgnevuse summana, vaid küllaltki suurte vahemikena, mis võib avaldamise negatiivset mõju võimendada. Vt TlnHK 20.12.2023, nr 3-23-1821, p 16.

²⁰ VÕS § 2 lg 1, § 3 p 1.

²¹ 1) VÕS § 82; 2) Loe lisaks P. Varul, I. Kull, M. Käerdi, V. Kõve, K. Sein. Võlaõigusseadus I. Üldosa (§§ 1–207). Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura, 2016, § 82, komm 4.6.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

Sellisel juhul võib maksehaire summa ajas suureneda vastavalt sellele, millised samast lepingust tulenevad osamaksed muutuvad sissenõutavaks²² ja jätavad tasumata. Sellises olukorras võib mitme eraldi maksehaire kandega avaldamine osutuda ebaoproportsionaalseks eelkoost juhul, kui eraldi kannete avaldamine suurendab nailiselt võlgnevuste arvu või jätab kolmandatele isikutele eksitava mulje, et inimesel on ta itmata kohustused mitmest erinevast võlasuhtest.

Teistsugune võib olla olukord siis, kui sama lepingu alusel tekivad makserikkumised erinevatel ajavahemikel. Na iteks kui varasem võlgnevus on vahepeal loopenud või tasutud, kuid hiljem tekib sama lepingu ta itmisel uus sissenõutavaks muutunud võlgnevus, on tegemist eraldiseisva rikkumisega. Sellisel juhul võivad korduva kohustuse rikkumisest tulenevatel no uetel olla erinevad tekkimise ja loopenemise ajad ning oiguslik taendus.

Riigikohus on korduvate maksekohustuste aegumist ka sitledes selgitanud, et kui kestvuslepingu tasu makstakse osamaksetena, tuleb enne lepingu ulesõtmist sissenõutavaks muutunud maksete korral lahtuda korduvate kohustuste regulatsioonist. Sellisel juhul võib iga sissenõutavaks muutunud osamakse olla aegumise seisukohalt eraldi hinnatav. Samas on Riigikohus rohtunud, et lepingu ulesõtmisega sissenõutavaks muutunud no uete puhul ei ole enam tegemist korduvate kohustustega ning nende aegumine algab no ude sissenõutavaks muutmise ehk lepingu ulesõtmisest.²³

Nimetatud võlaõiguslik eristus on oluline ka maksehäireandmete avaldamisel. Kui registris avaldatakse mitu kannet, peab olema arusaadav, kas need kajastavad enne lepingu ulesõtmist eri aegadel sissenõutavaks muutunud ja täitmata jäänud kohustusi, eri ajavahemikel tekkinud ja lõppenud rikkumisi või hoopis lepingu ulesõtmisega tervikuna sissenõutavaks muutunud nõuet.

Kui leping on ules õeldud ja kõik seni maksmata osamaksed muutuvad seetõttu korraga sissenõutavaks, võib olla põhjendatud kajastada võlgnevust registris terviksummana. Samas ulesõtmisega sissenõutavaks muutunud võlgnevuse jagamine mitmeks eraldi maksehäirekandeks võib olla ülemäärane, kui see jätab kolmandatele isikutele mulje mitmest eraldiseisvast võlasuhtest või võimaldab andmeid avaldada kauem, kui on lubatud või vajalik.

Kui ühest ja samast lepingust tulenevaid võlgnevusi kajastatakse mitme eraldi kandena, peab selline avaldamise viis olema sisuliselt põhjendatud ja andmesaajale arusaadav. Avaldamise viis ei tohi jätta eksitavat muljet inimese võlgnevuste arvust ega nende tekkimise alustest.

²² VÕS § 82 lg 7.

²³ RKTko [3-2-1-95-08](#), p 11; RKTko [3-2-1-153-10](#), p 12; RKTko [3-2-1-118-15](#), p-d 11-13.

2.4. Andmesubjekti teavitamine võlaandmete avaldamisest

Võlgniku teavitamist isikuandmete töötlemisest reguleerivad IKÜM artiklid 12-14. IKÜM artiklites 13 ja 14 on välja toodud, mida peab inimesele antav teave minimaalselt sisaldama. Võlaandmete avaldamisel tuleb eeskätt lähtuda siiski artiklist 14, kuna reeglina ei koguta võlaandmeid inimeselt endalt.

Meenutame, et võlaandmeid võib võlausaldaja avaldada ise, kasutada volitatud töötleja platvormi või edastada andmed maksehäireregistrit pidavale teisele ettevõttele.

Määravat tähtsust ei oma see, kas andmetöötlustest teavitab maksehäireregistri pidaja või võlaandmete maksehäireregistrisse edastaja, vaid **oluline on tagada, et andmesubjekti oleks tema isikuandmete töötlemisest teavitatud**. Teavitamise eesmärk ei ole anda võlgnikule tingimata täiendavat maksetähtaega, vaid tagada, et inimene oleks kavandatavast andmetöötlustest teadlik ja saaks vajaduse korral kasutada IKÜM-ist tulenevaid õigusi. Nende hulka kuuluvad muu hulgas õigus andmetega tutvuda, nõuda ebaõigete andmete parandamist, teatud juhtudel andmete kustutamist või töötlemise piiramist ning esitada vastuväide andmete töötlemisele (IKÜM artiklid 15-22). Kohtupraktikas on rõhutatud, et andmesubjekti õiguste kasutamine peab olema tegelik, mitte üksnes formaalne, ning vastutav töötleja peab aitama kaasa nende õiguste teostamisele.²⁴ Vt õigustest täpsemalt juhendi peatükist 4.

Seetõttu ei piisa pelgalt üldsõnalisest viitest andmekaitsetingimustele või muudele maksehäire avaldamise tüüptingimustele maksehäire avaldaja teavitamiskohustuse täitmiseks, enne maksehäire avaldamist tuleb vastav teave võlgnikule kättesaadavaks teha koos maksehäire avaldamise teavitusega. Vastasel juhul ei oleks andmetöötlus isikule ettenähtav ega läbipaistev (IKÜM art 12).

Teavituse piisavust tuleb hinnata sisuliselt. Andmesubjektile ei pea alati eraldi esitama konkreetset avaldamiskuupäeva või jooksvat võlapäevade arvu, kui tal on olemasoleva teabe põhjal võimalik mõista ja ette näha, millal maksehäire avaldamine võib toimuda. Näiteks võib teavitus olla piisav, kui sellest nähtub võlgnevuse summa, maksehäireregistri pidaja ning avaldamise tingimus, näiteks et andmed avaldatakse juhul, kui võlgnevuse aeg ületab kindla päevade arvu ja võlasumma ületab kindla piiri.²⁵

IKÜM artikkel 14 lõigetes 1 ja 2 sätestatud teave tuleb andmesubjektile (antud juhul võlgnikule) edastada mõistliku aja jooksul, kuid hiljemalt ühe kuu jooksul peale

²⁴ TlnRnKo 30.04.2025, 3-23-2208, p 13.

²⁵ Näiteks pidas kohus piisavaks sellist teavitust, kust nähtus võlgnevuse suurus teavituse esitamise aja seisuga, maksehäireregistri pidaja ja maksehäire avaldamise plaanitav aeg, mis oli määratletud tingimusena: maksehäire avaldatakse juhul, kui võlgnevuse aeg ületab 45 päeva ja võlasumma koos intressi ja viivisega on vähemalt 30 eurot. Kohtu seisukohal peab sellisel juhul inimesel olema võimalik olemasolevate andmete põhjal mõista ja ette näha, millal maksehäire avaldamine võib toimuda. Vt TlnRnKo 30.04.2025, 3-23-2208, p 11.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

isikuandmete saamist või kui isikuandmeid kavatsetakse avaldada teisele vastuvõtjale, siis hiljemalt andmete esimese avaldamise ajal (vt IKÜM artikkel 14 lõige 3).

Erisused, mis võimaldavad andmesubjekti aktiivsest teavitamisest mööda minna, tulenevad IKÜM artikkel 14 lõikest 5. Võlaandmete kontekstis võivad osutuda asjakohaseks järgmised punktid:

- a) andmesubjektil on see teave juba olemas;
- b) selle teabe esitamine osutub võimatuks või eeldaks ebaproportsionaalseid jõupingutusi.

Punkti a) alusel saab maksehäireregistri pidaja ehk andmesubjekti teavitamata jätta näiteks siis, kui võlausaldaja ja andmete avaldaja isikud ei lange kokku ning võlausaldaja on võlgnikku juba nõuetekohaselt teavitanud, millise konkreetse võlgnevusega seoses andmeid töödeldakse, millisele maksehäireregistrile andmed edastatakse ning millistel tingimustel võib maksehäire avaldamine toimuda. Teavitusele tuleb lisada maksehäireregistri andmekaitsetingimused või selge viide, mille kaudu on need inimesele lihtsalt kättesaadavad. Vastasel juhul ei ole täidetud IKÜM artiklist 14 tulenevad nõuded teavituse sisule. **Võlausaldajapoolne teavitamine ja andmete avaldamine peavad ka sellisel juhul olema ajaliselt seoses.**

Algses laenulepingus võib küll viidata võimalusele, et võlgnevuse tekkimisel edastatakse andmed maksehäireregistrile avaldamiseks. Kui aga võlgnevus tekib ja andmed avaldatakse alles pikema aja möödudes, ei piisa üksnes lepingus varem antud üldisest teabest. Sellisel juhul ei saa inimest lugeda võlaandmete avaldamisest nõuetekohaselt teavitatuks, sest konkreetne andmetöötlus ei ole talle ettenähtav ega läbipaistev. Näiteks ei pruugi võlgnik üldse teada, et tal on võlgnevus (arve on edastatud vigasele aadressile, võlgnik on eksinud tasumisel arve summaga). Olukorras, kus võlgnik isegi ei tea, et ta on võlg, on sellise võlgnevuse maksehäireregistris avaldamine lubamatu.

Igal juhul peab võlausaldaja enne maksehäireregistrile konkreetse võlgnevuse edastamist võlgnikku teavitama. Kui võlausaldaja võlgnikku ei teavita, peab seda tegema maksehäireregister IKÜM artiklis 14 sätestatud korras mõistliku aja jooksul pärast võlgnevuse andmete saamist, kuid hiljemalt ühe kuu jooksul või, kui andmed avaldatakse varem, enne nende esmakordset avaldamist päringu tegijale.

. Ka siis, kui võlg loovutatakse ja tekib uus võlausaldaja, peab uus võlausaldaja uue vastutava töötlejana, kellel on ka oma töötlemise eesmärk ja tingimused, võlgnikku teavitama uuest võlausaldajast ja oma andmekaitsetingimustest.

Punkt b) saaks teavitamata jätmise aluseks olla eelkõige olukorras, kus andmetöötlejal puuduvad konkreetse füüsilise isiku kontaktandmed. Seejuures inspektsiooni hinnangul ei peaks maksehäireregistrid koguma täiendavaid isikuandmeid üksnes selleks, et täita aktiivse teavitamise kohustust. See on mõistagi asjakohane üksnes juhul, kui

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

võlaandmete avaldaja ei lange kokku võlausaldaja isikuga, kes vähemalt mingil hetkel võlgnikuga kontakti on omanud. **Kui aga andmete avaldajal on füüsilise isiku kontaktandmed olemas, tuleb inimest andmetöötlustest teavitada ning tegemist pole võimatu või ebaproportsionaalse jõupingutusega.** Maksehäireregister võib seada tingimuse, et võlausaldaja esitab koos maksehäireandmetega võlgniku kontaktid teavitamiseks või nõuda võlausaldajalt tõendit, et võlausaldaja on ise võlgnikku vahetult enne maksehäireregistrile edastamist sellest teavitanud (IKÜM art 14 lg 5 p a). Ka Riigikohtu praktikas on kinnitatud, et kui võlausaldaja ei ole võlgnikku maksehäire avaldamisest teavitanud, peab seda tegema maksehäireregistri pidaja.²⁶

Teavitamiskohustus ei puuduta üksnes maksehäireandmete esmast avaldamist. Kui maksehäireregister avaldatud andmeid hiljem parandab, täiendab või muudab viisil, mis võib mõjutada andmesubjekti õigusi, tuleb andmete muutmisest teavitada lisaks andmesubjektile ka andmesaajaid (IKÜM art 19). Eelkõige tuleb andmesubjekti teavitada siis, kui muutub maksehäire summa, staatus, aegumise või lõppemise kuupäev või muu oluline asjaolu.²⁷ Teavitamine ei ole vajalik, kui see osutub võimatuks või nõuab ebaproportsionaalseid jõupingutusi. Andmesubjekti taotlusel tuleb talle anda teavet nende vastuvõtjate kohta.

²⁶ RKTko 13.03.2019, 2-17-1026, p 30.

²⁷ Vt RKHko 30.01.2026, nr 3-23-1409, p-d 2.2 ja 25.4.

3. Maksehäireandmete avaldamise aeg

Kuna kohustuse rikkumine ei ole isikut püsivalt negatiivselt iseloomustav fakt, siis ei tohi sellekohaseid isikuandmeid töödelda (sh koguda, säilitada ja edastada) tähtajatult. Lühike viivitus võlakohustuste täitmisel võib tuleneda mõjuvatest põhjustest ning olukorras, kus rikkumine koheselt heastatakse, oleks isiku järgmise mitme aasta jooksul ebausaldusväärse lepingupartnerina kajastamine ilmselt ebamõistlikult kahjustav.

Maksehäireandmete avaldamise aeg peab olema seotud avaldamise eesmärgiga ning olema konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades vajalik ja proportsionaalne. Mida kauem maksehäireandmeid avaldatakse, seda intensiivsemalt riivab see andmesubjekti põhiõigusi, eelkõige eraelu puutumatust ja ka vaba eneseteostust, ning seda kaalukam peab olema andmete kolmandatele isikutele edastamise vajadus.²⁸ Võlaandmete töötlemine ei puuduta üksnes inimese majanduslikku olukorda, vaid võib oluliselt mõjutada ka tema eraelu ja võimalusi osaleda tavapärasel majandus- ja ühiskonnaelus. Seetõttu ei ole välistatud, et **andmete avaldamine võib andmesubjekti õigusi ja vabadusi ülemäära kahjustada ka enne maksimaalse avaldamistähtaaja saabumist.**

Eraõigusliku maksehäireregistri korral tuleb maksehäireandmete avaldamise kestust hinnata üldjuhul IKÜM art 6 lg 1 punkt f ehk õigustatud huvi alusel. See tähendab, et maksehäireregister peab hindama, kas tal või kolmandal isikul on andmete jätkuvaks avaldamiseks õigustatud huvi, kas avaldamine on selle huvi saavutamiseks endiselt vajalik ning kas andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused ei kaalu seda huvi üles.²⁹

Erinevalt töötlemisest IKÜM art 6 lg 1 punkti e alusel koostoimes IKS §-ga 10 ei näe IKÜM art 6 lg 1 p f õigustatud huvi alusel toimuvale andmetöötlusele ette sõnaselgeid tähtaegu, kui kaua võib maksehäireandmeid avaldada. IKS § 10 lg 2 punktides 4 ja 5 sätestatud ajalised piirangud väljendavad seadusandja hinnangut sellele, millal võib võlasuhte rikkumisega seotud andmete töötlemine andmesubjekti õigusi eelduslikult ülemäära kahjustada. Nii ei või võlasuhte rikkumisega seotud andmeid krediitdivõimelisuse hindamise või muul samasugusel eesmärgil kolmandale isikule edastada enne 30 päeva möödumist kohustuse rikkumisest ega pärast seda, kui kohustuse rikkumise lõppemisest on möödunud rohkem kui 5 aastat.

Kuigi Euroopa Kohtu praktika järgi ei või liikmesriik õigustatud huvi alusel toimuva andmetöötluse korral määrata üldiselt ja lõplikult ette vastanduvate õiguste ja huvide kaalumise tulemust³⁰, saab andmete avaldamise kestust õigustatud huvi analüüsis siiski arvesse võtta. Riigikohus on samuti selgitanud, et tähtaeg võib olla oluline nii töötlemise

²⁸ 1) RKHKo, 21.12.2011, nr 3-3-1-70-11, p-d 21-22; 2) RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p 19.4.

²⁹ RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p 19.2.

³⁰ Nt [C-634/21](#) - SCHUFA Holding (Scoring), p-d 69 ja 70.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

vajalikkuse hindamisel kui ka andmetöötleva või kolmanda isiku huvide ja andmesubjekti õiguste kaalumisel.³¹

Seetõttu ei kohaldu IKS § 10 lg 2 p-des 4 ja 5 sätestatud tähtajad eraõigusliku maksehäireregistri õigustatud huvi alusel toimuvale andmetöötlevale automaatselt, kuid neid tuleb õigustatud huvi hindamisel arvestada oluliste orientiiridena. Nendest piiridest kõrvalekaldumine suurendab tõenäosust, et andmetöötleva või andmesaaja huvi ei kaalu üles andmesubjekti eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitse riivet. See võib olla nii juhul, kui võlaandmeid soovitakse avaldada juba väga lühikese aja möödumisel võlgnevuse tekkimisest, kui ka juhul, kui andmeid soovitakse jätkuvalt avaldada pärast seda, kui kohustuse rikkumise lõppemisest on möödunud rohkem kui 5 aastat.

Sama loogikat toetab Euroopa Kohtu praktika võlakohustustest vabastamise kohta. Kohustustest vabastamise menetluse eesmärk on anda inimesele võimalus alustada majanduslikku elu uuesti. Selle eesmärgiga võib olla vastuolus olukord, kus eraõiguslik maksehäireregister jätkab võlaandmete avaldamist pärast seda, kui siseriiklikust õigusest tulenevalt vastavate andmete avaldamine avalikus registris on lõppenud.³²

Ka õigustatud huvi alusel tegutseva eraõigusliku maksehäireregistri korral tuleb seega arvestada siseriiklikus õiguses ette nähtud avaldamistähtaegu ja andmesubjektide kaitsemeetmeid. Andmesubjekte tuleb kohelda võrdselt ning vältida olukorda, kus maksehäireandmete avaldamise kestus sõltub põhjendamatult üksnes sellest, kes andmeid avaldab.

Nii IKS § 10 kohaldamisalas kui ka IKÜM art 6 lg 1 punkti f alusel võlaandmete maksehäireregistris avaldamisel ja kolmandatele isikutele edastamisel tuleb hinnata andmesubjekti õiguste ja huvide kahjustamise määra. Igal konkreetsel juhul tuleb kaaluda, kas vajadus edastada andmeid kolmandatele isikutele kaalub üles andmesubjekti õiguste ja huvide riive.

Seetõttu tuleb maksehäireandmete avaldamise kestuse üle otsustamisel arvestada, et IKS § 10 lg 2 punktis 5 sätestatud viieaastane tähtaeg on oluline orientiir, mitte automaatne avaldamisaeg pärast kohustuse rikkumise lõppemist. Õigustatud huvi alusel toimuva andmetöötleva korral tuleb avaldamise lubatav kestus määrata iga juhtumi asjaolude põhjal. Viieaastasest tähtajast pikem avaldamine riivab andmesubjekti õigusi intensiivsemalt ning eeldab seetõttu eriti kaalukaid põhjuseid, mis õigustavad andmete jätkuvat avaldamist. Võlaandmete avaldamise kestuse määramisel tuleb arvestada muu hulgas rikkumise tõsidust, andmete jätkuvat tähtsust inimese maksekäitumise hindamisel ning avaldamisega kaasnevat riivet andmesubjekti õigustele.

Avaldamise aja hindamisel võivad asjakohasteks kriteeriumiteks olla tavaliselt maksehäire suurus, selle tekkimise aeg, isiku üldine maksekäitumine ehk tema ülejäänud maksehäirete arv, võlgniku suhtlus võlausaldajaga nõude sissenõudmise ajal (püüdlus

³¹ 1) RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p 19.4.; 2) [C-26/22 ja C-64/22](#) - *SCHUFA Holding*, p-d 92 ja 95.

³² [C-26/22 ja C-64/22](#) - *SCHUFA Holding*, p-d 98 ja 113.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

teha osamakseid, jõuda kompromissile või vastupidi võlgnevuse tasumisest kõrvalehoidmine), aga ka võlausaldaja jõupingutused võla sissenõudmiseks. Täpsemalt käsitletakse avaldamise aja hindamise kriteeriume alapeatükis 4.5.2.

Seega tuleb iga maksehäire avaldamise aeg määrata konkreetse rikkumise ja andmesubjekti üldiselt kirjeldavate omaduste pinnalt, kusjuures andmetöötaja peab olema valmis andmete avaldamise pikkust põhjendama. Võlaandmete avaldamine maksimaalses määras viie aasta jooksul on lubatud vaid kõige tõsisemate võlakohustuste rikkumiste korral. Oluline on, et isegi kui maksehäireregister on välja töötanud nõ tüüpikriteeriumid avaldamise kestvuse määramiseks, siis **hiljemalt andmesubjekti vastuväite saamisel tuleb avaldamise aja põhjendatust uuesti hinnata.**

3.1. Aegunud võlanõuded

Aegumine ei lõpeta nõuet ega muuda varasemat kohustuse rikkumist olematuks. Aegunud nõude korral võib võlausaldaja nõude olemasolule jätkuvalt tugineda, kuid võlgnikul on õigus keelduda kohustuse täitmisest (tsiviilseadustiku üldosa seadus (TsÜS) § 142 lg 1 teine lause). Kui nõude aegumine on tuvastatud või maksehäireregister või võlausaldaja aegumist tunnistab, tuleb maksehäireandmete edasist avaldamist hinnata rangemalt kui sissenõutava või hiljuti tasutud nõude puhul.

Kuigi aegunud nõudega seotud maksehäireandmed võivad teatud ulatuses kajastada inimese varasemat maksekäitumist, ei näita see tema krediitvõimelisust samal viisil nagu sissenõutav nõue. Andmesubjektil on seadusest tulenev õigus aegunud kohustuse täitmisest keelduda ning seetõttu väheneb ka vastutustundliku laenamise põhimõtte tähendus. Mida kauem selliseid andmeid avaldatakse, seda intensiivsemalt riivab see andmesubjekti õigusi. Arvestades maksehäireandmete olemust ja nende avaldamisega kaasneva riive intensiivsust, on Riigikohus leidnud, et aegunud võlaandmete avaldamiseks ei ole üldjuhul tungivat või ülekaalukat õiguspärast põhjust. Aegunud nõudega seotud maksehäireandmete avaldamine ei ole absoluutse keeluna välistatud, kuid see saab olla lubatav üksnes erandlikel juhtudel.³³

Erandlik põhjus võib esineda eelkõige siis, kui asjaolud annavad tugeva aluse arvata, et andmesubjekt võib ka tulevikus oma maksekohustusi rikkuda ning see võib oluliselt kahjustada võimalike võlausaldajate või teiste lepingupartnerite huve.³⁴ Sellist järeldust ei saa teha üksnes nõude aegumise, tasumata jätmise või maksehäire olemasolu põhjal. Maksehäireregister peab tuginema konkreetsetele asjaoludele, mis iseloomustavad nii võlasuhte rikkumist kui ka andmesubjekti hilisemat maksekäitumist.

Näiteks ei pidanud Riigikohus erandlikuks ka olukorda, kus vaidluse all olid kolm aegunud võlgnevust märkimisväärses kogusummas, võlad olid välja mõistetud jõustunud

³³ RKHKo 3-23-1409, p-d 18 ja 25.8.

³⁴ Samas.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

kohtulahenditega ning võlausaldajad ei olnud nõuete maksmapanekul passiivsed. Kohus võttis arvesse ka andmesubjekti jaoks ebasoodsaid asjaolusid, sealhulgas suurt koguvõlga ja varasemat kõrvalehoidumist kohustuste täitmisest, kuid leidis sellest hoolimata, et registripidaja ei olnud tõendanud erandlikke asjaolusid, mis õigustaksid aegunud maksehäireandmete avaldamise jätkamist.³⁵

Seega ei piisa aegunud maksehäireandmete avaldamise õigustamiseks üldisest viitest inimese varasemale maksekäitumisele ega sellest, et võlad olid suured, neid oli mitu või need olid kohtulahendiga välja mõistetud. Aegunud maksehäireandmete jätkuv avaldamine on lubatav üksnes siis, kui maksehäireregister toob välja ja tõendab sellised kaalukad asjaolud, millest nähtub inimese negatiivse maksekäitumise tegelik ja oluline oht tulevikus.

Aegunud nõuete avaldamise suhtes rangemat lähenemist toetab ka kohtupraktika, milles on peetud aegunud nõude maksehäireregistrisse edastamisega ähvardamist heade kommetega vastuolus olevaks võlausaldaja käitumiseks. Selline seisukoht rõhutab, et maksehäireandmete avaldamise eesmärk ei saa olla aegunud nõude tasumisele survestamine. Kui võlgnikul on seadusest tulenev õigus aegunud nõude täitmisest keelduda, peab maksehäireandmete jätkuv avaldamine põhinema muul kaalukal ja õiguspärasel põhjusel, mitte soovil mõjutada võlgnikku nõuet tasuma.³⁶

Kui aegunud nõudega seotud maksehäireandmeid siiski avaldatakse, peab andmetest selgelt nähtuma, et nõue on aegunud.

Nõude aegumise hindamisel tuleb arvestada, et erinevatele nõuetele võivad kohalduda erinevad aegumistähtajad. Tehingust tuleneva nõude üldine aegumistähtaeg on **kolm** aastat (TsÜS § 146 lg 1). Aegumistähtaeg algab üldjuhul nõude sissenõutavaks muutumisest (TsÜS § 147 lg 1). Korduvate kohustuste puhul tuleb arvestada erisustega, sest enne kehtivusele ülesütlemist sissenõutavaks muutunud osamaksete või perioodiliste maksete aegumist võib olla vaja hinnata iga makse puhul eraldi. Seaduses sätestatud juhtudel võib aegumistähtaeg olla ka pikem, näiteks **viis** või **kümme** aastat (TsÜS § 146 lg-d 2–5). Pikema aegumistähtaja kohaldumist ei saa siiski eeldada üksnes sellest, et kohustus on jäetud täitmata.

Näiteks on TsÜS § 146 lg 4 kohaselt nõude aegumistähtaeg 10 aastat, kui kohustusi rikuti tahtlikult. Kohustuse tahtliku rikkumisega TsÜS § 146 lg 4 tähenduses on tegemist juhul, kui lepingupool soovib õigusvastast tagajärge võlasuhte tekkimisel, täitmisel või lõpetamisel (vastavalt VÕS § 104 lõikele 5). Seega nõude 10-aastase aegumistähtaja kohaldumiseks tuleb tõendada, et lisaks lepingu rikkumisele esines andmesubjektil tahtlus tekitada võlausaldajale õigusvastaselt kahju.

³⁵ Kohtuvaidlus puudutas maksehäireid, mille alusel olevad võlgnevused tekkisid 2010. aastal ja võla kogusuurus oli 11 567,02 eurot. Nt 2026. aasta III. kvartalis vastas selline võlgnevuse summa ostujõule 21 406 eurot. Vt www.stat.ee/et/ostujõu-kalkulaator. Vt RKHKo 3-23-1409, p-d 25.5.-25.9.

³⁶ 1) TlnRnKo 26.07.2022, nr 2-22-3662, p 8.1.; 2) TlnRnKo 23.02.2024, 2-22-10884, p 9.-9.4.7.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

Kohtupraktikas on korduvalt kinnitatud, et ainuüksi kohustuse täitmata jätmine **ei ole** aegumise instituudi eesmärke arvestades TsÜS § 146 lg 4 kohaldamiseks piisav.³⁷ Samuti ei piisa isiku tahtluse (õigusvastase tagajärje tekitamise soovi) eeldamiseks sellest, et võlgnik on olnud teadlik lepingust ja võlgnevusest ega sellestki, et võlgnikule on saadetud meeldetuletuskirju võlgnevuse tasumiseks. Vastupidine tõlgendamine tooks kaasa olukorra, kus TsÜS § 146 lõige 1 muutuks sisutühjaks³⁸.

Seega ei sätesta TsÜS § 146 lg 4 tahtluse eeldust, mistõttu ei saa ka andmetöötleva ega Andmekaitse Inspeksioon eeldada kohustuste tahtlikku rikkumist võlgniku poolt. Kui maksehäireandmete avaldamisel kavatsetakse lähtuda 10-aastasest aegumistähtajast, peab andmetöötleva tuginema konkreetsetele faktidele, mis kinnitaksid võlasuhte tahtlikku rikkumist.

Lisaks rakendub TsÜS § 157 lg 1 kohaselt 10-aastane aegumistähtaeg jõustunud kohtulahendiga tunnustatud nõudele või muust täitedokumendist tulenevale nõudele. Ka sellisel juhul tuleb 10-aastase aegumistähtaja kohaldumist andmetöötlejal tõendada kas jõustunud kohtulahendi või muu täitedokumendi abil.³⁹

Aegumise erinev kestus võib mõjutada ka maksehäireandmete avaldamise lubatud aega. Kui nõue aegub enne, kui möödub üldine maksimaalne avaldamistähtaeg pärast kohustuse rikkumise lõppemist, tuleb aegumist arvestada õigustatud huvi hindamisel. Sellisel juhul võib nõude aegumine kaasa tuua selle, et maksehäireandmete avaldamist ei ole enam põhjendatud jätkata kogu 5-aastase maksimaalse tähtaja jooksul.

Samas ei tohi aegunud nõude avaldamise erandlik põhjendus kaasa tuua maksehäireandmete pikemat avaldamist. See tähendab, et kui tegu on pikema kui 3-aastase nõude aegumise juhtumiga, ei saa ainuüksi aegunud nõude avaldamise lubatavusest järeldada õigust avaldada maksehäireandmeid pikema, näiteks 10-aastase tähtaja jooksul. Ka pikema aegumistähtajaga nõuete puhul tuleb pärast nõude aegumist hinnata, kas aegunud maksehäireandmete avaldamiseks esineb erandlik ja kaalukalt põhjendatud õigustatud huvi.

3.2. Maksejõuetusmenetlusega seotud andmed

Kohustustest vabastamise menetluse eesmärk on anda füüsilisest isikust võlgnikule võimalus alustada majanduslikku elu uuesti. Kui kohus vabastab võlgniku pankrotimenetluses täitmata jaanud kohustustest, lopevad pankroti lausaldajate nõuded tema vastu. See ei tähenda, et varasem kohustuse rikkumine muutuks

³⁷ 1) RKTko 16.09.2009, 3-2-1-79-09, p 11; 2) RKTko 22.11.2018, 2-14-53081, p 21, 3) RKTko 25.03.2020, 2-16-14644, p 20.

³⁸ Vt nt TlnRnKo 2-21-6219, 2-21-6219, p 29).

³⁹ Kohtulahendiga tunnustatud nõuete aegumisest saab lugeda: <https://kpkoda.ee/nouete-aegumine-kaitumisjuhise-volast-vabanemiseks/>

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

olematuks, kuid volgnik on vabastatud kohustuse ta itmisest.⁴⁰ Seetõttu võib makseha ireregistris põhimoeltiselt kajastada ka volgnevus, mis viis maksejõuetusmenetluseni, kuid sellisel juhul peab avaldatavatest andmetest selgelt nähtuma, et nõue on lõppenud või volgnik on kohustuse ta itmisest vabastatud. Andmete avaldamise viis ei tohi ja tta andmesaajale muljet, et tegemist on ja tkuvalt sissenõutava volgnevusega.

Makseha ireandmete avalikustamise kestus sõltub mitmest tegurist, sealhulgas volsumma suuruselt, isiku muudest volgnevustest ning volgniku ja vol lausaldaja iseloomustavatest asjaoludest. Kui aga volgnik on pankrotimenetluses vabastatud ta itmata ja a nud vol kohustustest, siis muutub ma a ravaks riiklikus (avalikus) registris andmete avaldamise aeg.

Euroopa Kohus on selgitanud, et ta itmata ja a nud vol kohustusest vabastamine on mõeldud selleks, inimesel oleks võimalus alustada majanduslikku elu uuesti. Selle eesmärgiga on aga vastuolus, kui makseha ireregistris ja tkavad selliste vol laandmete tootlemist ka pärast seda, kui avalik register on need juba kustutanud. Makseha ire ja tkuv avaldamine mõjutab negatiivselt tegurina isiku maksevõime hindamisel ja lahendamise seetõttu vastuoluliste kohustustest vabastamise menetluse lõppesmärgiga.⁴¹

Eestis avaldatakse füüsilise isiku maksejõuetuse menetlusega seotud teave riiklikus andmekogus [Ametlikud Teadaanded](#), mis täidab avaliku registri rolli. Kui sealne vol laandmete avaldamine on lõppenud, näiteks pärast volgniku ta itmata ja a nud kohustustest vabastamise teate kustutamist, siis eraõiguslikus makseha ireregistris makseha ire ja tkuv avaldamine ei ole enam põhjendatud ja andmete avaldamine tuleb lõpetada.

⁴⁰ Füüsilise isiku maksejõuetuse seadus § 44 ja § 50.

⁴¹ [C-26/22 ja C-64/22](#) - *SCHUFA Holding*, p-d 98 ja 113.

4. Andmesubjekti õigused ja andmetöötaja kohustused maksehäire avaldamise ajal

Maksehäireandmete avaldamise ajal on andmesubjektil kõik IKÜM-ist tulenevad õigused, sealhulgas õigus saada teavet oma isikuandmete töötlemise kohta, tutvuda oma andmetega, nõuda ebaõigete andmete parandamist, teatud juhtudel andmete kustutamist või töötlemise piiramist ning esitada vastuvaide andmete töötlemisele.⁴²

Andmesubjekti õiguste kasutamisele peab kaasa aitama vastutav töötleja⁴³, kes maksehäireandmeid kogub, salvestab või avaldab. Kuna maksehäireregister tegutseb andmete avaldamisel iseseisva vastutava töötlejana, peab ta suutma andmesubjekti taotlused ja vastuvaide sisuliselt läbi vaadata. Maksehäireregister ei saa jätta andmesubjekti põrdumist lahendamata üksnes põhjusel, et andmed pärinevad volausaldajalt.

Andmetöötleja peab inimese taotluse saamisel lähtuma selle sisust, mitte pealkirjast. Näiteks kui inimene nõuab andmete kustutamist, kuid taotluse sisust nähtub, et tegelikult esitab ta vastuvaide andmete töötlemisele, ei saa andmetöötleja jätta vastuvaidet sisuliselt hindamata üksnes põhjusel, et inimene ei ole oma põrdumist vastuvaitega pealkirjastanud.

Koigi selliste taotluste saamise puhul peab andmetöötleja kontrollima põrduja isikusamasust ning vajadusel ka esindaja õigust (volitust) andmesubjekti nimel taotluse esitamiseks, sest nimetatud taotlusi saab esitada ainult enda subjektiivsete õiguste kaitseks. Kui andmetöötleja ei saa põrduja isikusamasuses või volituses veenduda, tuleb taotluse täitmisest keelduda ja seda põhjendada, mitte aga jätta põrdujale vastamata.

Koigile taotlustele peab andmetöötleja vastama hiljemalt ühe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Kui taotlus on keeruline või taotlusi on palju, võib vastutav töötleja

⁴² IKÜM artiklid 12-22.

⁴³ IKÜM art 12 lõige 2.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

ta htaega pikendada **kuni kahe kuu võrra**. Sellisel juhul tuleb andmesubjekti u he kuu jooksul alates taotluse saamisest teavitada ta htaja pikendamisest ning selle po hjustest.⁴⁴

Kui andmeto o tleja keeldub andmesubjekti taotlust ta ielikult vo i osaliselt rahuldamast, peab ta samuti hiljemalt u he kuu jooksul taotluse saamisest teavitama andmesubjekti keeldumise po hjustest.⁴⁵ Samuti tuleb andmesubjekti teavitada o igusest esitada kaebus Andmekaitse Inspektsioonile vo i po o rduda kohtusse.

Makseha ireregistris avaldatud andmete to o tlemist puudutav **taotlus või vastuväide tuleb esmalt esitada registri pidajale**.

Alles siis, kui taotlust ei rahuldata vo i sellele ei vastata, vo ib andmesubjekt po o rduda Andmekaitse Inspektsiooni vo i kohtu poole. Inspektsioonile kaebuse esitamise juhised on leitavad Andmekaitse Inspektsiooni kodulehel.

Andmekaitse Inspektsioonil on sunnimeetmeid vo imalik rakendada vaid Eestis asuvate andmeto o tlejate suhtes. Teistes Euroopa Liidu liikmesriikides asuvate andmeto o tlejate suhtes viiakse menetlus u ldjuhul la bi vastava liikmesriigi andmekaitseasutuse juhtimisel koosto o s teiste asjaomaste andmekaitseasutustega. Va ljaspool Euroopa Liitu asuvate andmeto o tlejate rikkumiste korral on Andmekaitse Inspektsiooni vo imalused piiratud, kuna puuduvad sunnimehhanismid.

4.1. Õigus tutvuda andmetega

KÜ M art 15 kohaselt on andmesubjektil o igus saada vastutavalt to o tlejalt kinnitust selle kohta, kas tema kohta to o deldakse isikuandmeid, ning sellisel juhul tutvuda to o deldavate andmete ja nende to o tlemist puudutava teabega.

Makseha ireandmete avaldamise korral ta hendab see, et inimesel on o igus saada teavet tema kohta avaldatud vo lano ude, nende alusdokumentide, to o tlemise eesma rkide, o igusliku aluse, andmete saajate ning andmete sa ilitamise vo i avaldamise kestuse kohta. Samuti on inimesel o igus saada koopia to o deldavatest isikuandmetest.

O igus tutvuda andmetega peab vo imaldama inimesel hinnata, kas tema andmeid to o deldakse o iguspa raselt ning kas tal on alust kasutada muid IKÜ M-ist tulenevaid o igusi, na iteks no uda andmete parandamist, kustutamist, to o tlemise piiramist vo i esitada vastuva ide andmete to o tlemisele.

Kuna makseha ireregister on registris avaldatud andmete vastutav to o tleja, ei saa ta piirduda u ksnes viitega sellele, et andmed pa rinevad vo lausaldajalt. Andmesubjektil on

⁴⁴ IKÜM art 12 lõige 3.

⁴⁵ IKÜM art 12 lõige 4.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

o igus saada teavet selle kohta, millistele andmetele ja asjaoludele tuginedes makseha ire avaldati, millal andmed registrisse kanti, kellelt andmed saadi ning kui kaua neid kavatsetakse avaldada.

Kui inimene vaidlustab makseha ireandmete o iguse vo i avaldamise o iguspa rasuse, peab makseha ireregister suutma selgitada, milliste andmete ja to endite alusel ta leidis, et makseha ire avaldamine on po hjendatud. Seejuures ei piisa u ksnes selgitusest, et makseha ireregister ku sis vo lausaldajalt ta iendavaid selgitusi ning vo lausaldaja kinnitas andmete o igust. Makseha ireregister peab suutma po hjendada ka seda, milliseid kontrollitoiminguid ta ise tegi ja miks pidas ta olemasolevaid andmeid vo i to endeid makseha ire avaldamiseks piisavaks. Vajaduse korral tuleb andmesubjektile anda teavet ka selle kohta, millised alusdokumendid vo i muud to endid kinnitavad vo la olemasolu ja avaldamise aluseks olnud asjaolusid.

Andmesubjekt vo ib no uda ka teavet selle kohta, kellele tema makseha ireandmeid on avaldatud. Kui makseha ireregister ei ole vo imeline konkreetseid vastuvo tjaid nimetama, tuleb va hemalt kirjeldada vastuvo tjate kategooriaid (IKÜ M art 15 lg 1 punkt c).

Makseha ireregistri pidaja peab tagama, et andmesubjekti taotlusele vastatakse arusaadavas vormis ning sellise u ksikasjalikkusega, mis vo imaldab inimesel tegelikult aru saada tema kohta toimuvast andmeto o tlusest. Ü ldso naline viide andmekaitsetingimustele vo i makseha ireregistri tavapa rasele toimimismudelile ei ole piisav, kui inimene ku sib teavet konkreetse makseha ire kohta.

4.2. Õigus andmete parandamisele

IKÜ M art 16 kohaselt on andmesubjektil o igus no uda teda puudutavate eba o igete isikuandmete parandamist. Arvestades andmeto o tluse eesmar ke, on andmesubjektil o igus no uda ka puudulike isikuandmete ta iendamist. Makseha ireandmete to o tlemisel krediidivo imelisuse hindamiseks vo i muul samasugusel eesma rgil kordab seda kohustust ka IKS § 10, mis na eb ette avaldatavate andmete o iguse ja ajakohasuse tagamise.

Praktikas on lihtne parandada ebata psusi ilmselgetes andmetes nagu isiku nimi, kuid keerukam on parandada makseha iret puudutavaid detaile nagu vo lgnevuse suurus jms, kuivo rd need vo ivad olla vaieldavad ning lo plik to de vo ib selguda alles kohtumenetluses.

See ei vabasta siiski andmeto o tlejat kohustusest tagada avaldatavate andmete o igus ja ajakohasus. Kui makseha ire avaldamise ajal andmed muutuvad (nt vo lgnik on vo lgnevust va hendanud), tuleb andmeto o tlejal andmed ajakohastada u he kuu jooksul alates andmete muutumisest.

Riigikohtu praktikas on ta helepanu juhitud olukorrale, kus makseha ireregistris avaldatud andmeid muudeti korduvalt Andmekaitse Inspektsiooni ja relevalvemenetluse ka igus. Sellises olukorras ei piisa pelgalt andmete parandamisest registris, vaid registripidajal

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil
jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

peab olema võimalik selgitada, millised andmed olid erinevatel aegadel avaldatud, milles seisnes ebaõigsus ning milliste asjaolude või toimingute alusel andmeid muudeti. Andmete korduv muutmine või ümber viidamine sellele, et avaldatud andmete õigsus ei olnud algselt piisavalt kontrollitud (vaata selle kohta täpsemalt juhendi ptk 2.3).

4.3. Õigus andmete kustutamisele

Kustutamist või ümber viimist noormees IKÜ M art 17 lõikes 1 sätestatud juhtudel. Maksehaireandmete puhul või ümber viimise alusena olla asjakohased eelkoostised olukorrad, kus andmesubjekt on esitanud vastuvaite ja toiminguteks puuduvad ülevaated või õiguspärase põhjused või andmeid on toimingute ebaseaduslikult. Seetõttu konkreetse juhtumi asjaoludest ei ole väljastatud ka teiste IKÜ M art 17 lg-s 1 sätestatud kustutamise aluste kohaldamine.

IKÜ M art 17 lg 1 punkt c kohaldub juhul, kui inimene on esitanud IKÜ M art 21 lg 1 kohase vastuvaite ja toimingute ja tõendamiseks puuduvad ülevaated või õiguspärase põhjused. Seetõttu tuleb kustutamistaotlust, milles inimene vaidlustab maksehaireandmete ja tõkiva avaldamise oma konkreetse olukorra tõttu, ka sitleda ühtlasi vastuvaitega IKÜ M art 21 ta henduses. Kui maksehaireregister ei suuda toendada ülevaade või õiguspärase põhjuse olemasolu, tuleb andmete toimingute loomise ja andmed kustutada. Vastuvaite kohta vt täpsemalt juhendi peatükki 4.5.

IKÜ M art 17 lg 1 punkt d alusel või ümber viimist noormees juhul, kui maksehaireandmeid on toimingute ebaseaduslikult. Sellise olukorraga või ümber viimise tegemist näiteks siis, kui andmete toiminguteks puudub õiguslik alus, õigustatud huvi alusel tehtud kaalumise või õigustatud andmete avaldamist või asjakohasel juhul ei ole täidetud IKS §-s 10 sätestatud tingimused.

Ebaõigete andmete avaldamine või ümber viimise samuti tähtsada ebaseaduslikku toimingut, kuid see ei too alati kaasa kogu maksehairekande kustutamist. Kui õiguse on olemas, kuid avaldatud või lasumma, kuupaev, staatus või muu teave on ebaõige, tuleb üldjuhul andmed IKÜ M art 16 alusel parandada. Kogu maksehairekanne tuleb kustutada näiteks juhul, kui vaadeldavat õigusest ei ole olnud või maksehaireandmete avaldamist ei ole võimalik andmete parandamisega õiguspäraseks muuta.

Andmete kustutamise noormees lahendamisel tuleb arvestada ka IKÜ M art 17 lõikes 3 sätestatud eranditega. Kustutamise õigus ei ole seega absoluutne. Kui maksehaireregister ja ta kustutamistaotluse täielikult või osaliselt rahuldamata, peab ta selgitama, millisel õiguslikul alusel andmeid edasi toiminguteks ja miks ei ole kustutamise eeldused täidetud.

4.4. Õigus isikuandmete töötlemise piiramisele

IKÜ M art 18 kohaselt on andmesubjektil õigus nõuda teatud juhtudel oma isikuandmete töötlemise piiramist, näiteks ajaks kuni andmetootleja parandab ebaõiged isikuandmed või vaatab läbi vastuvaidet. Töötlemise piiramine tähendab, et maksehaireandmeid võib ja tkuvalt salvestada, kuid nende muu töötlemine, sealhulgas päringu tegijatele avaldamine, tuleb üldjuhul ajutiselt peatada. Muul viisil võib neid töödelda ainult andmesubjekti nõusolekul, õigusnõude koostamiseks, esitamiseks või kaitsmiseks, teise füüsilise või juriidilise isiku õiguste kaitseks või olulise avaliku huvi tõttu (IKÜ M art 18 lg 2).

Töötlemise piiramise nõude saamisel tuleb andmetootlejal seda maksehaireregistris selgelt väljendada ning rakendada vajalikke tehnilisi vahendeid (koostavdada andmed ajutiselt veebisaidilt, muuta andmed mittetöeldavaks vms).⁴⁶ Seega peaks piiramise nõude esitanud andmesubjekti suhtes uute päringute tegemisel nähtuma, et tema võimalgnevus on vaidlustatud ning ligipääs võimalgnevuse täpsematele andmetele peab olema takistatud.

Töötlemise piiramine on ajutine kaitsemeede. Pärast andmete õiguse, töötlemise seaduslikkuse või vastuvaidet põhjendatuse kontrollimist peab maksehaireregister otsustama, kas andmete avaldamist võib ja tkata, andmeid tuleb parandada või tuleb nende töötlemine lõpetada ja andmed kustutada.

4.5. Õigus esitada vastuväiteid

IKÜ M art 21 lõike 1 kohaselt on andmesubjektil õigus oma konkreetsest olukorrast lähtudes esitada igal ajal vastuvaidet teda puudutavate isikuandmete töötlemisele, mis toimub IKÜ M art 6 lg 1 punkti e või f alusel. Vastuvaidet õigus kohaldub seega nii avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks krediitvälismelisuse hindamiseks ja muul samasugusel eesmärgil kui ka õigustatud huvi alusel toimuvale maksehaireandmete töötlemisele.

Vastuvaidet esmalt on anda isikule võimalus põhjendada, miks võimaldandmete töötlemine teda ülemääraselt kahjustab ka siis, kui maksehaire ise on avaldatud koiki nõudeid ja rgides. Seepärast näeb IKÜ M art 21 lõike 1 ette, et vastuvaidet peab olema esitatud andmesubjekti **konkreetsest olukorrast lähtudes** ning see peaks sisaldama just selle andmesubjektiga seotud elulisi asjaolusid ja põhjendusi. Vastuvaidet esitamine on põhjendatud seega olukorras, kus sama maksehaire kellegi teise suhtes avaldamine võiks olla õiguspärane, kuid konkreetsele andmesubjektile tooks see kaasa tema õiguste ja vabaduste ülemäärase kahjustamise.

⁴⁶ IKÜ M põhjenduspunkt 67.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

Vastuvaide ei ole iseseisev oiguslik alus isikuandmete tootlemiseks ega tühjendamiseks, et maksehaireandmete avaldamine muutuks vastuväite esitamise tõttu automaatselt oigusvastaseks. Vastuvaite esitamisel tuleb uuesti hinnata, kas andmete tootlemist võib konkreetse andmesubjekti olukorda arvestades jätkata.⁴⁷

4.5.1. Vastuväite esitamine

Andmesubjekt peab vastuvaite esitamisel kirjeldama oma konkreetset olukorda ja tooma välja asjaolud, mille tõttu kahjustab maksehaireandmete avaldamine tema hinnangul tema oigusi ja vabadusi üldemahult. Need asjaolud võivad olla seotud ühelt poolt või la tekkimise, suuruse ja tasumisega ning teiselt poolt tagajärjedega, mida andmete avaldamine inimesele kaasa toob.⁴⁸

Koigi asjaolude dokumentaalne tõendamine ei ole alati võimalik ega vajalik. Tavapäraste eluliste asjaolude puhul võib piisata nende selgest ja eluliselt usutavast kirjeldusest. Üldiselt viide näiteks nooruse rumalusele, majanduskriisile või halvale majanduslikule olukorrale ei pruugi ilma täiendava selgituseta siiski olla vastuvaite hindamiseks piisav. Samas ei ole üldjuhul vajalik, et mõni teenuseosutaja oleks juba keeldunud andmesubjektile maksehaire tootlust osutamast. Piisata võib sellest, kui andmesubjekti kirjeldatud oht on eluliselt usutav.⁴⁹

Andmesubjekt võib vastuvaite esitamisel tugineda näiteks võlgnevuse tekkimise ja kohustuse rikkumise asjaoludele, või la suurusele ja vanusele, või la tasumise asjaoludele, sealhulgas osalisele täitmisele või maksegraafiku kokkuleppele, hilisemale maksekahtumisele, näiteks uute võlgnevuste puudumisele, või sellele, millist mõju andmete avaldamine talle avaldab. Samuti võib andmesubjekt kirjeldada eraelulisi, perekondlikke või majanduslikke asjaolusid, millele maksehaireandmete avaldamine avaldab olulist negatiivset mõju.

Andmesubjekti kohustus kirjeldada oma konkreetset olukorda ei tähenda, et ta peab vastuvaite esitamise kohe esitama ammendava oigusliku analüüsi, koik võimalikud asjaolud ja neid kinnitavad tõendid. Kui vastuvaite esitamisel ei nähtu piisavalt selgelt, millistele asjaoludele inimene tugineb, peab maksehaire registreerida kuus täpsustusi ning selgitama, milline teave võib olla vastuvaite hindamiseks vajalik.⁵⁰

Seetõttu peab andmesubjektile olema arusaadav, milliseid asjaolusid maksehaire registreerida vastuvaite lahendamisel arvesse võtta.⁵¹ Maksehaire registreerida peab avaldama vastuväidete

⁴⁷ RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p 14.

⁴⁸ RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p 15.1.

⁴⁹ Samas.

⁵⁰ RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p 15.1.

⁵¹ IKÜM art 12 lõike 1 kohaselt peab andmesubjektile antav teave olema esitatud kokkuvõtlikult, selgelt, arusaadavalt ning lihtsasti kättesaadavas vormis, kasutades selget ja lihtsat keelt.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

hindamisel kasutatavate kriteeriumide põhisisu, näiteks selgitama, et hindamisel võidakse arvestada võlgnevuse tekkimise ja rikkumise asjaolusid, võla suurust ja vanust, võla tasumist, inimese hilisemat maksekahtumist ning avaldamise mõju tema elule.

Vastuvaidet ei võeta ja rahuldamata üksnes põhjusel, et andmesubjekt ei ole kohe välja toonud kõiki olulisi asjaolusid või esitanud kõiki toendeid. Samas ei saa makseha ireregister hinnata selliseid isiklikke asjaolusid, millest andmesubjekt ei ole registrit teavitanud ja mida registril ei ole mõistlikult võimalik muul viisil teada saada.

Vastuvaidet tuleb esitada makseha ireregistrile, kes võlaandmeid salvestab ja kolmandatele isikutele avaldab. Makseha ireregister ei võeta ja rahuldamata ega suunata inimest üksnes võla lausaldaja poole põhjusel, et registris avaldatavad andmed pärinevad võla lausaldajalt.

4.5.2. Vastuväite hindamine

Makseha ireregister võib pärast vastuvaidet saamist ja teatata isikuandmete tootlemist üksnes juhul, kui ta toendab, et andmeid tooteldakse **mõjuval õiguspärasel põhjusel, mis kaalub üles andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused**. IKÜM art 21, põhjenduspunkt 69 ja kohtupraktika näevad seega ette, et **pärast vastuväite esitamist** võib andmete tootlemist ja teatata üksnes **tungival või ülekaalukal õiguspärasel põhjusel**.⁵²

Andmesubjekt peab esitama oma olukorda iseloomustavad asjaolud, kuid makseha ireregistril lasub kohustus neid asjaolusid uurida ja hinnata ning toendada, et andmete tootlemise ja teatamise põhjused kaaluvad üles andmesubjekti huvid, õigused ja vabadused. Toendamiskoormus lasub seega makseha ireregistril kui vastutavalt tootlejal.⁵³

Vastuvaidet hindamine ei tähenda makseha andmete tootlemiseks uue õigusliku aluse leidmist. Hinnata tuleb, kas olemasoleval õiguslikul alusel toimuvat tootlemist võib vastuvaidet lahendamise ajal esinevaid asjaolusid arvestades ja teatata. Asjaolu, et makseha andmete avaldamine võib alguses olla õiguspärane, ei tähenda automaatselt, et nende ja teatav avaldamine on endiselt vajalik ja proportsionaalne.⁵⁴

Vastuvaidet hindamisel tuleb esmalt eristada, kas andmesubjekt vaidlustab no ude olemasolu või avaldatud andmete õigsuse või leiab, et õigete andmete ja teatav avaldamine kahjustab teda tema konkreetse olukorra tõttu ülemäära. Kui vastuvaidet puudutab no ude

⁵² 1) RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p 15.2.; C-26/22 ja C-64/22 - SCHUFA Holding, p-d 110-113; 3) C-200/23 - Agentsia po vpsivaniyata, p 120; 4) Artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühm. Suunised automatiseeritud töötusel põhinevate üksikotsuste tegemise ja profiilialüüsi kohta määruse 2016/679 kohaldamisel. WP251rev.01. Vastu võetud 03.10.2017, muudetud 06.02.2018. Lk 21-23.

⁵³ RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p-d 13-15.

⁵⁴ RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p-d 13-14.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

olemasolu, vo lasummat vo i muid avaldatud andmeid, peab makseha ireregister neid asjaolusid sisuliselt kontrollima. Vo lausaldaja kinnitusest ei pruugi piisata, kui andmesubjekt on esitanud konkreetse va ite no ude puudumise vo i andmete ebao igsuse kohta. Kui vo lgnevus on olemas, kuid makseha ire summa, kuupa ev, staatus vo i muu teave on ebao ige, tuleb u ldjuhul parandada ebao iged andmed, mitte kustutada kogu makseha irekanne. Andmete o igsusest vt juhendi ptk 2.3. O igete andmete puhul tuleb hinnata, kas nende ja tkuvaks avaldamiseks esineb andmesubjekti konkreetset olukorda arvestades tungiv ja u lekaalukas po hjus.

Vastuva ite lahendamise tulemus peab po hinema ko igi asjakohaste asjaolude koosmo jul. Makseha ireregister ei saa piirduda u ldise viitega oma o igustatud huvi analu u sile, toimumismudelile, tu u pkriteeriumidele, andmekaitsetingimustele, andmete o igsusele vo i sellele, et maksimaalne avaldamistahtaeg ei ole mo o dunud.

Vastusest peab andmesubjektile arusaadavalt na htuma:

- a) milliseid tema vastuva ites esitatud asjaolusid hinnati;
- b) milliseid taiendavaid asjaolusid vo i to endeid koguti;
- c) millised po hjused toetavad andmete avaldamise ja tkamist;
- d) miks kaaluvad need po hjused konkreetse juhtumi asjaoludel u les andmesubjekti huvid, o igused ja vabadused.

Ü ksikute asjaolude kaalu ei pea va ljendama arvuliselt. Ü kski asjaolu ei ole u ldjuhul eraldiseisvalt ma a rav ning vastuva idet ei vo i lahendada u ksnes automatiseeritud to o tluse vo i ette kindlaks ma a ratud punktisu steemi alusel.⁵⁵ Selgitusest peab siiski olema vo imalik mo ista, kuidas makseha ireregister lo pptulemuseni jo udis. Sama asjaolu ta hendus vo ib eri juhtudel so ltuda vo la vanusest, suurusest, tasumisest, teiste makseha irete olemasolust, avaldamise kestusest ja inimese elulistest asjaoludest.

Kui makseha ireregister to endab u lekaaluka o iguspa rase po hjuse olemasolu, vo ib ta andmete to o tlemist ja tkata. Kui sellist po hjust ei ole vo i selle olemasolu ei ole piisavalt to endatud, tuleb andmete to o tlemine lo petada. Sellisel juhul on andmesubjektil IKÜ M art 17 lg 1 punkti c alusel o igus no uda andmete kustutamist.

Kui vastuva idet ei rahuldata, peab makseha ireregister po hjendama keeldumist ning teavitama andmesubjekti o igusest esitada kaebus Andmekaitse Inspeksioonile vo i po o rduda kohtusse.

- Võlga iseloomustavad asjaolud

⁵⁵ RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p-d 20-20.4.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

- Ü lema a rase kahjustamise hindamisel on oluline vo lgnevuste arv.

Vastuva ite hindamisel tuleb arvestada vo lgnevuste arvu, kuid u ksik makseha ire ei ta henda automaatselt, et andmete avaldamine kahjustab andmesubjekti u lema a ra. Ü ksik vo lgnevus vo ib siiski koos vo la va ikese suuruse, vanuse, tasumise ja hilisemate makseha irete puudumisega viidata sellele, et tegemist ei ole inimese pu sivat makseka itumist iseloomustava rikkumisega. Samuti ei ole vo lgnevuste arv u ksinda ma a rav: mitu eri vo lausaldajale tekkinud va ikest ja ammu lo ppenud vo lgnevust vo ivad konkreetse juhtumi asjaoludel kahjustada inimest u lema a ra.⁵⁶

- Samuti viitab vo lgnevuse mitme aasta tagune tekkimise aeg ja uute vo lgnevuste puudumine, et inimene on ilmselt oma makseka itumist muutnud.

Aegunud no udega seotud makseha ireandmete avaldamist tuleb hinnata rangemalt. Riigikohtu praktika ja rgi ei ole aegunud makseha ireandmete avaldamiseks u ldjuhul tungivat vo i u lekaalukat o igusparast pohjust. Vt selle kohta juhendi ptk 4.1.

- Lisaks tuleb kaalumisel arvesse vo tta vo lgnevuse suurust.

Ilmselt ei ole vo rreldavad olukorrad, kus vo lgnikul on tasumata ja a nud paari kuu arve mo ne kommunaalteenuse eest ja tuhandettesse eurodesse ulatuva tarbimis- vo i muu laenu maksmata ja tmine.

Va ike, vana ja u ksik vo lg koos uute makseha irete puudumisega vo ib viidata sellele, et avaldatavad andmed ei iseloomusta enam adekvaatselt inimese praegust makseka itumist. Seevastu mitu hiljutist eri vo lasuhetest tulenevat makseha iret vo ivad toetada ja reldust, et avaldatavad andmed on inimese makseka itumise hindamisel endiselt asjakohased.

Makseha ireregister peab hindama enda andmeto o tluse vajalikkust ja proportsionaalsust. Tema u lesanne ei ole otsustada andmesaaja eest, millise ta henduse vo i kaalu peab andmesaaja konkreetsele vo lale krediidivo imelisuse hindamisel andma.

- Võlgnikku iseloomustavad asjaolud

Volgnikku iseloomustavateks asjaoludeks on mh vo la tasumise aeg ning volgniku kaitumine.

Kui inimene tasus vo la kohe pa rast seda, kui sai makseha ire avaldamisest vo i vo lgnevusest teada, tuleb seda asjaolu hinnata koos pohjustega, miks ta vo lgnevusest varem teadlik ei

⁵⁶ 1) TlnRnKo 24.04.2025, nr 3-23-1168, p 26; 2) TlnRnKo 24.04.2025, 3-23-1839, p 26.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

olnud. Vo la tasumist pa rast makseha ire avaldamist ei saa u ksnes tasumise aja to ttu ka sitada andmesubjekti kahjuks ra a kiva asjaoluna.

Vo lgniku ka itumise hindamisel vo ib arvestada seda, kas ta tegi vo lausaldajaga koosto o d, vastas talle teadaolevatele po o rdumistele, pu u dis vo lgnevust tasuda, tegi osamakseid vo i pakkus val ja vo imalusi kompromissile jo udmiseks.

Siiski pelgalt asjaolu, et inimene on vo la a ra tasunud, ei ta henda, et makseha ire avalikustamine tuleb kohe lo petada. Ü lema a rast kahjustamist tuleb hinnata inimese endaga seotud eluliste asjaolude kogumis.

Samuti ei saa andmesubjekti kahjuks automaatselt arvestada seda, et vo lg tasuti kohtulahendi alusel, ta itemenetluses vo i inkassoettevo tja vahendusel. Need asjaolud kirjeldavad vo la tasumise viisi, kuid ei to enda iseenesest inimese tulevast negatiivset maksekaitumist.

- Võlausaldaja tegevus

Vastuväite hindamisel võib koos muude asjaoludega arvestada võlausaldaja tegevust konkreetse nõude maksmapanekul, sealhulgas seda, kas võlausaldaja teavitas inimest enne maksehäire avaldamist ning kas ta kasutas nõude maksmapanekuks muid õiguskaitsevahendeid. Kui nõude suhtes on toimunud kohtu- või täitemenetlus, võib tähtsust omada ka selle menetluse tulemus.⁵⁷

Võlausaldaja tegevust tuleb hinnata koos muude juhtumi asjaoludega. Võlausaldaja kohtusse või kohtutäituri poole pöördumine ei tõenda iseenesest, et maksehäireandmete jätkuv avaldamine on vajalik ja proportsionaalne. Samuti ei õigusta kohtusse pöördumata jätmine maksehäireandmete kasutamist võlgniku survestamiseks. Maksehäireandmete avaldamine ei või olla võla tasumise sunnimehhanism. Hindamisel võib näiteks tähtsust omada see, et võlausaldaja esitas maksekäsu kiirmenetluse avalduse, kuid loobus pärast võlgniku vastuväidet nõude edasisest kohtulikust maksmapanekust.

Makseha ireregister vo ib vastuva ite lahendamisel ku sida vo lausaldajalt no ude ja selle sissenõudmise kohta ta iendavaid selgitusi vo i to endeid.⁵⁸ Võlausaldaja seisukoht ei ole makseha ireregistrile siduv. Makseha ireregister peab iseseisva vastutava to o tlejana ise otsustama avaldamise ja tkamise u le ning hindama, milline ta hendus on vo lausaldaja tegevusel andmete ja tkuva avaldamise vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamisel.

⁵⁷ 1) TlnHK 20.12.2023, nr 3-23-1821, p-d 11 ja 16.; 2) TlnRnKo 10.04.2025, nr 3-23-884, p 10; 3) teavitamise kohta RKHKo 30.01.2026, nr 3-23-1409, p 25.4.; TlnHK 17.04.2024 nr 3-23-884, p 16 koosmõjus samas asjas TlnRnKo 10.04.2025, nr 3-23-884, p 8; TlnRnKo 24.04.2025, nr 3-23-1168, p 29 ja TlnRnKo 24.04.2025. nr 3-23-1839, p 29.

⁵⁸ TlnHK 20.12.2023, nr 3-23-1821, p 11.

AVALIKU KONSULTATSIOONI VERSIOON

Juhend ei ole lõplik. Ettepanekuid ja kommentaare ootame aadressil jekaterina.aader@aki.ee kuni 15.11.2026.

Vastuva ite hindamisel võib tahtsust omada ka asjaolu, et võlgnik ei saanud võlausaldajast tuleneval põhjusel võlgnevust või kavandatavat maksehaire avaldamist puudutavaid teateid kahte. Seda asjaolu võib arvestada eelkoige võlgniku teadlikkuse ja kohustuse tahtmata jahtmise põhjuste hindamisel.

- Avaldamise mõju andmesubjektile

Vastuva ite hindamisel tuleb arvestada ka maksehaireandmete avaldamise tegelikku või eluliselt usutavat mõju andmesubjektile. Selline mõju võib avalduda näiteks:

- **mõju inimese töö-, haridus- ja majanduslikele võimalustele**, näiteks töö või sissetuleku kaotus, tööalaste võimaluste halvenemine või haridus- ja arengu võimalustest ilmajamine;
- **mõju eluaseme ja oluliste teenuste kättesaadavusele**, sealhulgas raskused eluaseme uuendamisel või vajalike teenuste saamine teiste isikutega võrreldes oluliselt ebasoodsamatel tingimustel
- **mõju inimese era- ja perekonnaelule**, sealhulgas tavapärasest intensiivsem mainekahju ning suurem mõju inimese haavatava olukorra, tervises seisundi, puude, üksikvanemaks olemise või hoolduskohustuste tõttu.

Andmesubjekt ei pea alati toetandama, et kahjulik tagajärge on juba saabunud. Piisata võib sellest, et kirjeldatud oht on juhtumisi asjaolusid arvestades eluliselt usutav. Samas ei saa maksehaireandmete õiguspäraste avaldamisega tavapäraselt kaasnevat negatiivset mõju automaatselt pidada ülemääraseks kahjustamiseks. Määrav on see, kas mõju on konkreetse inimese puhul tavapärasest oluliselt intensiivsem või kas muud asjaolud muudavad selle talumise ebamõistlikuks.